

JAKAMISTALouden KEHITTÄMINEN KUNTATASOLLA

Puumalan työvälinevuokraus

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Kestävä kehitys, Forssa

Kevät, 2021

Jens Jokila

TIIVISTELMÄ

Kunnat ja muut julkiset toimivat voivat olla mukana edistämässä uudenlaisten talousajatteluiden malleja. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli luoda kierto- ja jakamistaloutta edistävä vuokrausmalli, jossa kunta vuokraa olemassa olevia työvälineitä asukkaiden ja kesäasukkaiden käyttöön viikonloppuperusteisesti.

Toimeksiantajana toimi Etelä-Savossa sijaitseva Puumalan kunta. Tilaajan tavoitteena oli kokeilun avulla saada selville, minkälainen kierto- ja jakamistaloutta edistävä työvälinevuokrauskonsepti toimisi pienessä Puumalan kunnassa.

Projekti alkoi toimeksiantajan kanssa käydyillä keskusteluilla ja päätöksellä toteuttaa kokeilu. Seuraavaksi valittiin vuokralle annettavat työvälineet. Työvälineet kuvattiin ja listattiin sekä hahmoteltiin käytännönjärjestelyitä vuokraajan ja vuokralaisen näkökulmasta.

Vuokrausehtoja sekä tuotteen toimittamista ja palautusta hahmoteltiin eri näkökulmin. Varausjärjestelmäksi vahvistettiin kunnan verkkosivuille varauslomake. Kunta vahvistaa lomakkeen ja sen myötä vuokraus on mahdollista sovittuna ajankohtana.

Opinnäytetyön aikataulujen puitteissa tehtyjen vuokrauskertojen perusteella projekti onnistui halutulla tavalla ja tilaaja oli tyytyväinen. Tämän tyyppiselle jakamistaloustratkaisulle on kysyntään pienessä kunnassa kuten Puumalassa.

Avainsanat Kiertotalous, jakamistalous, kestävä kehitys, kuntastrategia

Sivut 44 sivua ja liitteitä 4 sivua

ABSTRACT

Municipalities and other public actors can be involved in promoting new models of economic thinking. The main aim of this practice-based thesis was to create a rental model that promotes the circular and sharing economy. The municipality rents its existing tools for the use of inhabitants and summer inhabitants on a weekend basis.

The client was the municipality of Puumala in Southern Savonia. The aim of the client was to find out via an experiment what kind of tool rental concept would work in the small municipality of Puumala. In order to, it would at the same time promote the circular and sharing economy.

The project started with discussions and decision to kick of this project. After this, the tools to be rented were selected, filmed and listed. Besides, practical arrangements were outlined from the perspective of the landlord and tenant, such as rental terms, delivery and return of the product. The reservation system was decided to apply on municipal's website. After the municipal has confirmed, it is possible to pick up the tool as agreed.

According to the number of rentals made within the schedules of the thesis, the project succeeded as planned and the client was satisfied. There was demand for this type of sharing economy solution in a small municipality such as Puumala.

Keywords Circular economy, sharing economy, sustainable development, municipality strategy

Pages 44 pages and appendices 4 pages

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Kestävä kehitys ohjaa uutta talousajattelua	2
	2.1 Lineaaritalous	2
	2.2 Kiertotalous	4
	2.3 Resurssiviisaus	6
	2.4 Jakamistalous	7
	2.4.1 Historia lyhyesti	7
	2.4.2 Lähtökohta jakamistaloudelle	8
	2.4.3 Jakamisen moniulotteisuus	9
	2.4.4 Uudenlainen ajattelu	10
	2.4.5 Liiketoimintaa jakamisesta	11
	2.4.6 Käytännön esimerkkejä	12
	2.4.7 Uhat ja mahdollisuudet	15
	2.4.8 Nykytila ja tulevaisuus	17
3	Kunta toimijana	19
	3.1 Kunnan tehtävät	19
	3.2 Kuntastrategia	20
	3.3 Parempi kunta	21
	3.1.1 Viestintä lisää viihtyvyyttä	22
	3.1.2 Kiinnostava ja innostava toimija	22
	3.2 Kuntien ja kaupunkien rooli kiertotalouden edistäjinä	23
4	Case Puumala	25
	4.1 Puumalan kunta	26
	4.1.1 Tutkimuskysymyksen valinta ja projektin perustelu	26
	4.1.2 Pilottihankkeen tarve ja idea	28
	4.1.3 Vastaavat projektit	29
	4.2 Puumalan työvälinevuokraus- projektin toteutus	29
	4.2.1 Projektin alku	30
	4.2.2 Projektin keskivaihe	31
	4.2.3 Huomioitavia asioita kokeilun saattamisessa käytäntöön	33
	4.2.4 SWOT-analyysi	33
	4.2.5 Projektin loppuosa	34
5	Tulokset ja pohdinta	36

5.1 Tutkimuskysymyksen vastaus	36
5.2 Projektin tulos ja haasteet	36
5.3 Tilaajan palaute	37
5.4 Projektin onnistuminen.....	38
Lähteet.....	39

Liitteet

Liite 1	Projektin mainos
Liite 2	Käyttö- ja maksuehdot
Liite 3	Laitevuokrasopimus

1 Johdanto

Opinnäytetyön viitekehys on ajankohtainen ja on siksi perusteltua kokeilla kuntatasolla jakamistalouden mahdollisuuksia ja lisää samalla resurssiviisautta. Uudet toimintamallit ja erilainen ajattelu on ollut nouseva trendi viimeisten vuosikymmenten ajan. Kestävä kehitys ja järkeistäminen ovat olleet opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisen mielenkiinnonkohteita jo pitkään, mikä edesauttoi aiheesta tekemään opinnäytetyötä.

Jakamistalous on yksi osa kiertotalouden malleista. Jakamistalous on usein yksityisten henkilöiden välistä jakamista toisten ihmisten kesken. Tätä talouden mallia on mahdollista myös laajentaa julkiselle sektorille kuten kuntiin.

Kestävän kehityksen syvimpänä tarkoituksena on toimia siten, että jätämme tulevaisuuden sukupolville ainakin yhtä hyvät tai jopa paremmat edellytykset elää tällä maapallolla kuin meillä itsellämme on. Näin toiminen edellyttää niin yksilö- kuin yhteiskuntatasonkin toimia. (Sitra, 2020) Näin ollen myös kuntien asema on merkittävä kestävämmän elämäntavan edistämisessä.

Tämä opinnäytetyö koostuu alkuosan teorian lisäksi vuokrauskokeilusta, joka suoritettiin Puumalan kuntaan. Kokeilun tavoitteena on lisätä kuntatasolla jakamistalouden hyötyjen konkretisointia niin asukas- kuin kuntatasollakin. Hyvin viihtyvät asukkaat, ja myös kesäasukkaat, tuovat välillisesti ja välittömästi kunnalle niitä asioita, joita hyvinvoiva kunta tarvitsee. Näistä esimerkkejä ovat lisääntyvä muutto paikkakunnan hyvän maineen vuoksi ja paikallisten palveluiden tukeminen, jotta elinkeinonharjoittajilla olisi mahdollista toimia.

Puumalan kunta on Etelä-Savossa sijaitseva pieni maalaiskunta, josta on isompiin kaupunkeihin, kuten Mikkeliin tai Imatralle noin tunnin ajomatka. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on saada kokeilun avulla vuokrattua kunnan olemassa olevia työvälineresursseja kuntalaisten käyttöön edullisesti. Vuokraus on usein järkevää, mikäli työvälinettä tarvitsee vain harvakseltaan. Isompien vuokrausketjujen sijainti on pitkän matkan päässä, joten lähivuokraaminen säästäisi aikaa ja rahaa. Projektin ajatuksena on toimia resurssiviisaasti ja säästää siten yksityisten ihmisten kulutusta ja lisätä kunnan työvälineiden käyttöastetta.

Projektin alussa pohdittiin tutkimuksen kannalta tutkimuskysymyksiä ja päädyttiin yhteen tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymys projektissa oli, minkälainen kierto- ja jakamistaloutta edistävä työvälilinevuokrauskonsepti toimisi pienessä Puumalan kunnassa.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on avata tämän kysymyksen kautta kierto- ja jakamistalouden tulevaisuuden roolia kuntatasolla, Puumalan kunnan esimerkkitapauksen avulla. Kunnan tavoitteena on olla esimerkki, jota muut kunnat voivat peilata omassa toiminnassaan.

2 Kestävä kehitys ohjaa uutta talousajattelua

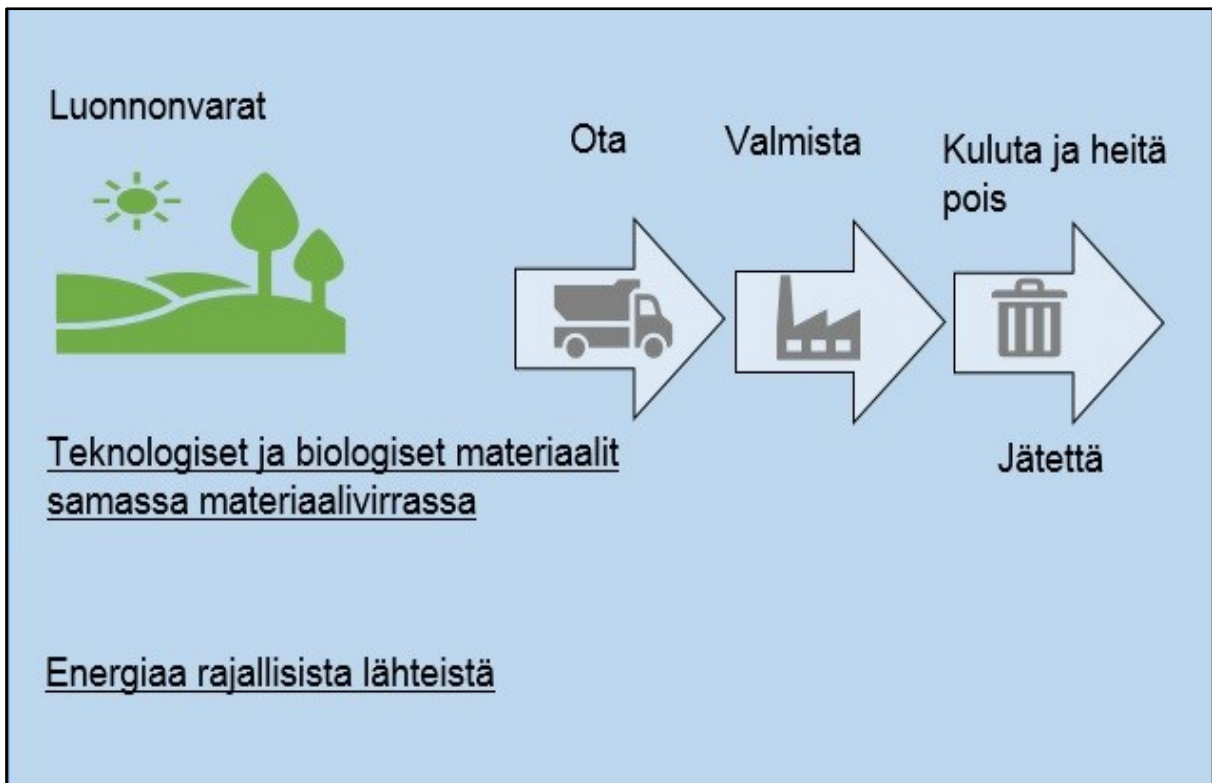
Seuraavissa alaluvuissa käsitellään opinnäytetyön teorian kannalta oleellisia käsitteitä. Kaikkien esiteltyjen mallien pohjana toimii kestävä kehitys ja sen kehittyminen. Kestävä kehitys on muutosta, joka tapahtuu globaalisti, alueellisesti ja paikallisesti. Päämääränä kestävällä kehityksellä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville sellaiset olosuhteet, missä ympäristö, ihmiset ja talous otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. (YM, 2017)

Resurssiviisaus pohjautuu kestäväan kehitykseen, sillä järkevästi tehdyt toimet eivät ylikuormita resursseja. Kierto- ja jakamistalous pohjautuvat molemmat myös resurssien viisaaseen käyttöön, mikä juontaa juurensa niin ikään kestäväan kehityksen ajattelumalliin. (Sitra, 2020)

2.1 Lineaaritalous

Vanhassa lineaarisessa talousajattelussa on ollut vahvasti lyhyt tuoteprosessiajattelu, joka on kolmivaiheinen: ota, valmista, hävitä. Kaikki on kertakäyttöistä, koska se on helppoa ja edullista. Kuvassa 1. (s. 3) on havainnollistettu lineaaritalouden malli, joka toimi taloudellisen toiminnan mallina vielä muutama vuosikymmen sitten.

Kuva 1. Lineaaritalous (kuva: Jokila, 2021).

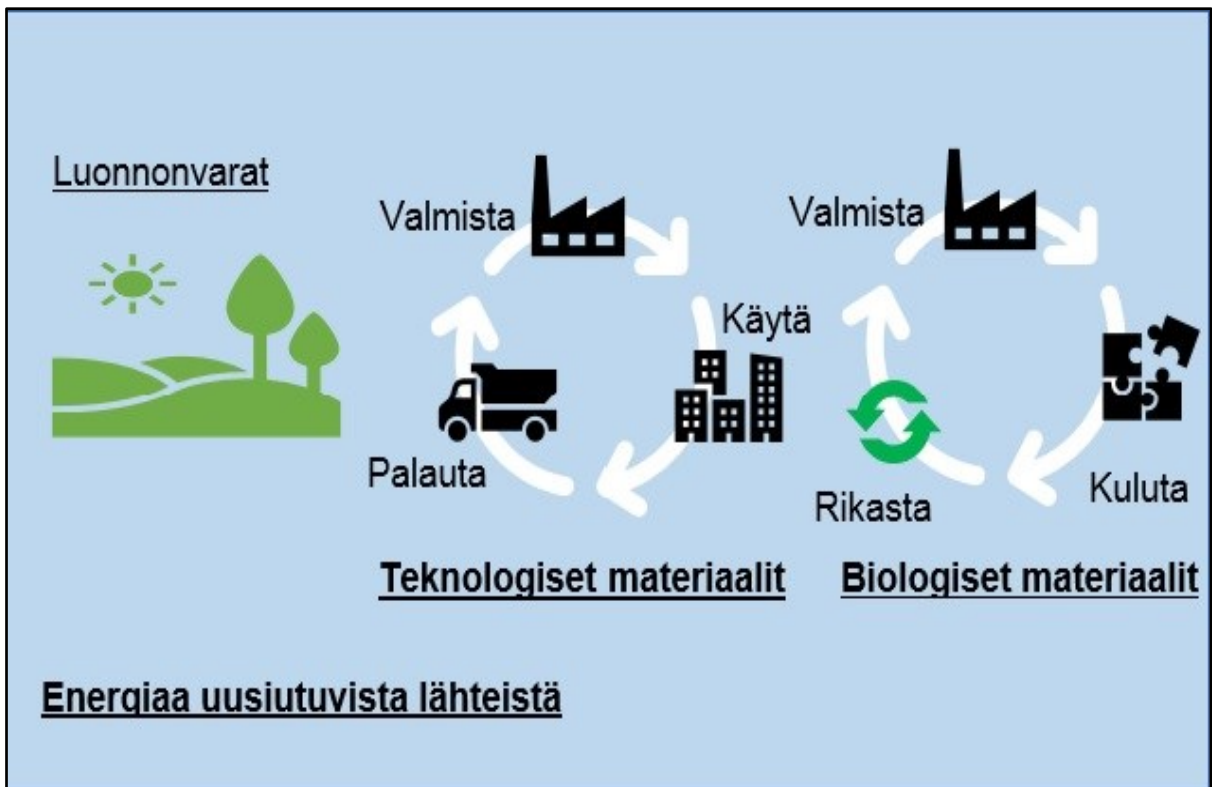

Lineaaritaloudessa on tarkoitus saada myytyä tuotteita mahdollisimman paljon. Teollisen hyvinvoinnin myötä ihmisillä oli varaa ostaa ja kuluttaa. Kulutuksen tarve kasvoi samalla kun hyödykkeitä oli enemmän kulutettavissa. Lineaaritalouden tarkoituksena on ollut tehdä esimerkiksi tuotteista vain jonkin tietyn ajan kestäviä, jotta ihmiset ostaisivat ja kuluttaisivat enemmän. (Pöyhönen, 2017, ss. 2–4) Selosmaa mainitsee kirjassaan ”Kukkaron kuningatar” (2017, s. 50) esimerkkinä hehkulampun, joka aikanaan tehtiin siten, että se kesti vain tietyn ajan, jonka jälkeen se piti uusia. Teknisesti niistä olisi saatu tehtyä kestävämpiä, mutta lineaarisen talouden malli ajoi niistä tekemään vain tietyn ajan kestäviä. Yleinen ajattelu talouden linjauksista on muuttunut ja muuttuu koko ajan. Ihmisten huomiota on saanut enemmän ja enemmän toisenlainen ajattelu. Voiton tavoittelu ympäristöstä ja muista asioista piittaamatta on menneisyyttä. Tietoisuus asioista ja tahto toimia sen mukaan ovat lisänneet ihmisten halukkuutta toimia myös vanhaa talousajattelua muuttavasti. Maailma muuttuu ja sen myötä myös ihmisten toiminnan ja talouden on muututtava. (Seisto & Komonen, 2020, A5)

2.2 Kiertotalous

Kiertotalous on talouden malli, jossa koko tuotantoprosessin resurssitarpeet minimoidaan ja pyritään suunnittelemaan, jotta resurssien käyttö on kestävä. Materiaalien on tarkoitus kierrä, eikä loppujätettä olisi tarkoitus syntyä lainkaan. Tämä kiertäminen vähentäisi uuden neitseellisen materiaalin tarvetta. (Sitra, 2020) Nykyisin pyritään kuvan 2. mukaiseen kiertotalouden malliin talouden toimissa.

Kuva 2. Kiertotalous (kuva: Jokila, 2021).

Kiertotaloudessa asiakkaan tai yhteistyökumppanin kanssa on tarkoitus muodostaa sellainen pitkäjänteinen suhde, missä tuotteet tai palvelut ovat laadukkaita ja kestäviä. Toisin kuin kiertotaloudessa, vanhassa lineaaritalouden mallissa, tärkeintä oli saada myytyä tuotteita mahdollisimman paljon. Kiertotalous on ideologisesti paljon muutakin kuin kierrätystä ja ympäristönsuojelua. Kiertotalous pyrkii ottamaan huomioon myös kestävä kehityksen eri näkökulmat. (Nores, 2018)

Kertakäyttökulttuurista pois pääsemisen tavoitteena on siirtyä uuden ajattelun malliin, jossa kokonaisuutena on kestävä kehityksen tavoitteet taustalla. Kansalaisten ja ympäristön hyvinvointi ovat kiertotalousmallin peruskivi, josta saadaan hiottua mallin puitteet.

Kiertotalous on koko yhteiskunnan suuntaus, eikä vain tietty poliittinen näkökulma tai ideologia. Kiertotalous pyrkii mullistamaan yksilöä ja yhteiskuntaa innovatiivisemmaksi ja paremman huomisen tekijöiksi. (Seeling, 2016, s. 4)

Kiertotalousmallin takana on ajatus maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ymmärtämisestä ja toimimisesta uudella kiertoa edistävällä tavalla. Lisäksi ajatuksen taustalla ovat toimineet raaka-aineiden kallistuminen, väestönkasvu, länsimainen ympäristöpolitiikka, kaupungistuminen ja teknologian kehittyminen, joka mahdollistaa uusia malleja toimia. Ihminen on toiminnoissaan huomannut, miten kallista ja ympäristöä kuormittavaa jokin toiminta voi olla. Esimerkiksi teknologiateollisuuden tarvitsemat arvometallit ovat neitseellisenä hankittuna kuormittavampia kuin kierrätysarvometallit. (Selosmaa, 2017, s. 49)

Tuotteet on tarkoitettu valmistaa siten, että ne voidaan uudelleen käyttää, kierrättää tai korjata (MTK, 2020). Ydinajatuksena kiertotalouden teollisuudessa on se, että toisen jäte on toisen raaka-ainetta. Toisen toimijan sivuvirta tai jäte muuttuu tuottavaksi resurssiksi toiselle ja säästää kummankin kustannuksia vähentäen myös haitallisia ympäristövaikutuksia (Sitra, 2020). Lisäksi pyritään välttämään sellaisten materiaalien käyttöä, jotka estävät kiertotalousmallin toteuttamisen (Seeling, 2016, s. 4).

Kiertotaloutta tapahtuu liiketoiminnassa silloin, kun

- tuote muutetaan palveluksi
- tuotteen elinkaarta pidennetään
- käytetään jakamislustoja
- kierrätettyjä tai uudelleen käytettäviä materiaaleja hyödynnetään, niin että ne on mahdollista palauttaa kiertoon. (Pöyhönen, 2017, s. 7)

Kunta- ja kaupunkitasolla kiertotalous on uusilla poliittisilla päätöksillä ja kunnanstrategialla mahdollista saavuttaa erilaisten teollisten symbioosien avulla (FISS, n.d.). Kunta voi taloudellisten avustusten kautta edistää yritysten halua muuttaa toimintaansa kiertotalouden periaatteiden mukaiseksi. Kunta tai kaupunki voisi tarjota esimerkiksi uusiin innovointeihin ja ratkaisuihin verohelpotusta tai tarjota toimitilojaan edullisesti. (Suomen

Kuntaliitto ry, 2019a) Yhteisen päämäärän saavuttaminen vaatii kaikilta osapuolilta resurssien viisasta käyttöä. Käsitettä resurssiviisaus käsitellään tarkemmin luvussa 2.3.

Kiertotalous ja sen edistäminen ovat usein konkreettisia toimenpiteitä, joita yksilötasollakin voidaan toteuttaa. Ajankohtaisena esimerkiksi Helsingin Sanomien haastattelussa, (Kauhanen, 2020, s. A8) Sitran yliasiamies Jyrki Katainen kertoo, miten kevään 2020 koronakriisi on muuttanut Sitran politiikkaa kiertotalouden osalta. koronakriisi edellytti muutoksia Sitran toimintaan, mutta kiertotalouden kannalta muutokset esimerkiksi etätyön ja sitä kautta liikenteen vähentymiseen ovat jopa lisänneet muutoksia. Taloutta pitää kriisin aikana ja jälkeen elvyttää, mutta se voidaan tehdä kestäväällä tavalla.

2.3 Resurssiviisaus

Uudenlaisessa kestävän kehityksen mukaisessa taloudellisessa ajattelussa, omistaminen ei ole vaurauden merkki, kuten se vielä muutama vuosikymmen sitten oli. Nykyisin ajatellaan taloudelliseen hyvinvointiin ja tasapainoon kuuluvan myös omasta sekä yhteisestä omaisuudesta huolehtiminen. Luvussa 2.4 käsitellään opinnäytetyön pääfokusta, eli jakamistaloutta, joka on osa resurssiviisautta. Resurssiviisauden edistäminen tarvitsee yhteistyötä. Mikäli ihmiset pystyvät muodostamaan luottamuksen vastavuoroisuuteen, on mahdollista lisätä ihmisten hyvinvointia ja edistää kestäviä ja resurssiviisaita valintoja. Tämän edellä mainitun ajatusmallin avulla resurssiviisauden tavoitteet saavutetaan paremmin ja koko yhteiskuntaa kattavasti. (Selosmaa, 2017, s. 74)

Resurssiviisauden ajatuksena on luonnonvarojen, tuotteiden, ajan ja muiden käytettyjen resurssien harkittua ja kestävästä kehitystä edistävä käyttö. Resurssiviisauden käsite koskee kaikkia, aina yksilötasolta yritys- ja organisaatiotasoihin. Tällä resurssiviisausmallilla pyritään edistämään ihmisten hyvinvointia, yritysten kilpailukykyä, työllisyyttä ja alueiden elinvoimaisuutta. (Ympäristönyt, n.d.) Resurssitehokkuus puolestaan tarkoittaa enemmän yläkäsitteellisesti koko yhteiskuntaa (Seeling, 2016, s. 6). Pelkkä resurssitehokkuuden lisääminen voi johtaa resurssien käytön osaoptimointiin, mikä ei useinkaan ole resurssiviisasta. (Sitra, 2020)

2.4 Jakamistalous

Jakamistalous on yksi osa kiertotalouden malleista ja siitä puhutaan usein silloin, kun yksityiset henkilöt jakavat toisille ihmisille hyödykkeitä tai palveluita, joko pientä korvausta vastaan tai ilman vastiketta. Toimintaympäristö on usein verkkopohjainen digialusta tai mobiilisovellus. Jakamistalous sana on peräisin englanninkielisestä termistä ”sharing economy”. (TEM, n.d.)

Jakamistalouden ideologia on kiertotalouden periaatteen mukaista. Tuote voidaan usein lainata, jotta sitä ei tarvitse omistaa. Tästä on taloudellista ja ympäristöllistä hyötyä. (Harmaala ym., 2017, s. 22)

Jakamistaloudelle ei ole yksiselitteistä selitystä, mutta sen syntyyn on vaikuttanut yhteiskunnassamme mm.

- kulutuksen ohjautuminen käyttöoikeuden arvostamiseen
- teknologiset ratkaisut
- ekologisen kehityksen merkitys
- taloudellinen muutos, jossa kulutus ei ole keskiössä
- uusi sukupolvi, joka näkee asiat eri tavalla kuin sodan jälkeinen sukupolvi. (Lahti & Selosmaa, 2013, s. 14)

Seuraavissa luvuissa käydään tarkemmin läpi jakamistalouden teoriaa ja taustaa.

Jakamistalous tulee nähdä osana kokonaisuutta eikä irrallisena osana talousjärjestelmää.

2.4.1 Historia lyhyesti

Jakamistalous voidaan katsoa alkaneen kaupungeista, koska epätasapainossa olevat resurssit ajoivat tiiviisti kaupungeissa asuvat ihmiset pohtimaan toimiaan. Yhdysvallat oli jakamistalouden alkulähde 2000-luvun loppupuolella. Toki ihmiset ovat jakaneet tavaroita ennen kaupungistumista, mutta 2000-luvun yltäkylläisyys toi erilaisia ajattelun malleja (Lahti & Selosmaa, 2013, s. 12)

Kaupungit itsessään ovat eräänlaisia palvelun jakamislustoja. Ihmiset toimivat kaupungeissa tiiviimmin kuin usein väljästi asutulla maaseudulla. Kehitys kaupungeissa on tuonut erilaiset sosiaaliset ryhmät yhteen ja toimimaan yhdessä. Uudenlaiset markkinat esimerkiksi käytettyjen tavarain kirppikset, kierrätysringit ja tavarain ja palvelun vuokrausyhteisöt ovat muodostuneet. (Selosmaa, 2017, ss. 52–54; Harmaala ym., 2017, s. 22)

2.4.2 Lähtökohta jakamistaloudelle

Ydinajatus jakamistaloudessa on kestävän kehityksen periaatteiden mukainen. Uutta ei tarvitse aina ostaa, vaan vanhaa voidaan korjata tai esimerkiksi tuote voidaan lainata, jotta sitä ei tarvitse ostaa. (Harmaala ym., 2017, s. 23) Jakamistalous ei suoranaisesti vaadi internetiä toimiakseen, mutta se on nykyaikainen väylä tuoda yhteen palvelun kysyntä ja tarjonta. On vaikeampaa antaa muille ihmisille tiedoksi nyky maailmassa se, että olisit valmis antamaan porakonettasi lainaan, mikäli sitä ei jostain digitaalisesta alustasta voi todeta. (Selosmaa, 2017, s. 53)

Lahden ja Selosmaan (2013, s. 23) mukaan jakamistalouden toiminta voidaan jakaa neljään keskeisimpään tekijään:

- kriittinen massa
- joutilaat resurssit
- usko yhteiseen
- luottamus ja vastavuoroisuus.

Kriittinen massa viittaa käyttäjien määrään tietyssä verkkoympäristössä tai palvelussa. Toiminnan edellytys on tarpeeksi suuri käyttäjävolyymi, jotta toiminta olisi monipuolista ja kattavaa. Mitä enemmän ihmiset osallistuvat jakamistalouden toimintaan, sitä paremmin se toimii. Jokainen käyttäjä tuo lisäarvoa tietämättään. Opinnäytetyöprojektin kannalta kunta ja sen asukkaat ovat tarpeeksi suuri käyttäjäkunta tämän kriteerin täyttämiseen.

Joutilaat resurssit ovat jakamistalouden ytimessä. Teknologia ja internet ovat edesauttaneet vapaana olevien resurssien hyödyntämisen tehokkaasti. Opinnäytetyön kannalta juuri keskiössä ovat ne työvälineresurssit, jotka ovat viikonloppuisin joutilaana.

Mikäli ihminen uskoo yhteiseen hyvään, on hän myös valmis toimimaan sen mukaan. Näin ihmiset pystyvät luottamaan yhteisön ja samankaltaisten arvojen jakajien toimivan yhteisen hyvän puolesta. Puumala on pieni ja yhteisöllinen paikkakunta, joten luottamus yhteisten arvot jakamiseen ja niiden ylläpitoon ovat varmasti suotuisat projektin kannalta.

Luottamus ja vastavuoroisuus ovat koko jakamistalouden pohja. Jopa tuntemattomien ihmisten välinen luottamus on mahdollistanut yksilökulttuurin keskellä uudenlaisen talousajattelun, jakamistalouden kautta.

2.4.3 Jakamisen moniulotteisuus

Kaikki jakamistalous ei ole kiertotaloutta, koska erilaiset applikaatiot ja muut digitaaliset alustat luovat usein jakamistalousyhteisön, jossa toimitaan esimerkiksi palveluissa. Näin ollen materiaalien kiertoa ei esiinny esimerkiksi jaetuissa taksikyydeissä. (Sitra, 2020) Käyttömahdollisuudet nousevat omistamista tärkeämmäksi asiaksi jakamistalouden ytimessä (Lahti, 2012).

Vaikka Harmaalan ym. (2017, 59) mielestä jakamistalouteen jaettavien resurssien tulisi olla riittävän arvokkaita, voisiko ajatella, että tavaran arvokkuus ei ole täysin määrävissä asemassa. Usein myös laitteen tai tavaran saatavuudella ja saavutettavuudella voi olla merkitystä. Mikäli jokin tuote tai palvelu olisi ostettavissa toisaalta edullisesti, mutta sen hankkimiseen tulisi käyttää aikaa ja matkustamista, on usein myös lainaaminen ja jakaminen yhteisöjen avulla hyödyllistä ja ekologista.

Jakamistaloudesta on haastavaa antaa selkeää määritelmää. Se muodostuu eräänlaisesta toimintakentästä, joka on kuvassa 3. sivulla 10. Jakamistalous on niin suuryritysten kuin yksittäisten kuluttajienkin intressissä. Jakamistalous on usein käyttäjiensä näköistä toimintaa, eikä siihen ole täysin suoraa vastausta käsitteenä tai toimintana. Kuva 3. avaa jakamistalouden moninaisuutta havainnollistamalla sen eri osa-alueita. Kuvan tarkoituksena on selventää teknologian, ympäristön, työn ja yhteisön suurta roolia jakamistalouden erilaisten variaatioiden monikentässä.

Alustataloutta suuressa roolissa hyödyntävä teknologia on esimerkki jakamistaloudesta.

Ilman erilaisia applikaatioita on vaikea toteuttaa alustataloudelle tyypillistä verkkopohjaista jakamista. Ihmiset tavoittavat toiset ihmiset alustan avulla ja tarpeet kohtaavat tarjoajan ja tarvitsijan välillä.

Kuva 3. Jakamistalouden monitahoinen kenttä (Harmaala ym., 2017, s. 27).

2.4.4 Uudenlainen ajattelu

Jakamistalous tukee uusia ajattelumalleja. Kaikkea ei tarvitse omistaa vaan toisinaan tarvittavia esineitä kannattaa vuokrata, jolloin tuotteet eivät jää käyttämättä ja vanhenemassa turhaan. (Nikula, 2018) Kaiken jakamisen pohjana on kuitenkin luottamus jakajien kesken. Esimerkiksi asunnon vuokrausta yksityisten henkilöiden kesken tarjoavan Airbnb:n käyttö vaatii niin tarjoajan kuin käyttäjänkin näkökulmasta hyvän luottamuksen siihen, että toimitaan sovittujen sääntöjen mukaisesti. (Lahti, 2012)

Jakamistalous edistää taloudellista ja ekologista ajattelua, mikä on kuluttajien keskuudessa ollut viime vuosina nouseva trendi. Kertakäyttökulttuurin rinnalle on tullut uusiokäyttäminen ja vanhan korjaaminen. (Nikula, 2018)

Ihmisten käytössä on paljon sellaista tavaraa ja osaamista, mitä olisi mahdollista jakaa muiden ihmisten käyttöön. Tämän muutoksen tapahtuminen vaatii kuitenkin ihmisten asenteiden, tietoisuuden ja ennen kaikkea poliittisten ja verotuksellisten asioiden uudistamista. Kaikki vähemmällä käytöllä oleva tavara on mahdollista vuokrata tai jakaa muiden ihmisten käyttöön nykyisten teknologisten ratkaisuiden avulla. Suurin kynnys on ihmisten asenteissa ja luottamuksesta toisiin ihmisiin. (Lahti & Selosmaa, 2013, s. 27)

2.4.5 Liiketoimintaa jakamisesta

Harmaalan ym. (2017, s. 44) mukaan silloin, kun jakamistaloudesta tulee liiketoimintaa, jokin yritys ottaa siinä roolin välittäjänä. Yrityksen kautta saadaan jokin sovellus tai muu digitaalinen alusta, jonka avulla resurssien jakaminen tai lainaaminen onnistuu. Tällaisessa tilanteessa jakamistaloudesta tulee liiketoimintaa.

Liiketoimintamallit voidaan jakaa kolmeen ryhmään jakamistaloudessa:

- tuote palveluna eli tuotteen vuokraus, lainaus
- vanhojen tavaroiden myynti
- yhteisölliseen elämiseen liittyvät toimet, kuten asunnon vuokraus tai yhteiskäyttö tai sosiaalinen ruokailu.

Monet yritykset ovat ottaneet jakamistalouden mahdollisuudet jo käyttöönsä. Keinoina tähän pääsyyn on ollut esimerkiksi toiminnan laajentaminen, yhteistyö toisten yritysten kanssa, jotta jakamistalouden palvelu tai malli voidaan yhteistyössä toteuttaa. Yhteistyö palvelun tarjoajien ja yritysten välillä voi tuoda yrityksille positiivista ilmettä mm. brändiin, arvoketjuihin, palvelukonsepteihin tai tuotteiden palveluistamiseen. (Harmaala ym., 2017, ss. 78–80)

Menestyäkseen jakamistalouden liikemaailmassa, on toiminnan läpinäkyvyys ja aitous asiakkaalle perusedellytys (Harmaala ym., 2017, s. 54). Työn teko itsessään on murroksessa

ja muuttuu koko ajan. Digitalisaatio on muuttanut ja muuttaa talouden, työnteon sekä yrittäjyyden perustaa. Muutos perinteisestä tuotannon ja talouden ohjauksesta on muuttumassa asiakastarvelähtöiseksi. (TEM, 2019 s. 39)

Jakamistalous tuo parhaillaan ihmisille töitä. Sen oletetaan kasvavan eri muodoissaan koko ajan. Jakamistalous tuo hyötyä liiketoimintoihin ja luo uusia mahdollisuuksia. Tämän edistämiseksi lainsäädösten tulisi muuttua talousmallienkin muuttuessa. Tämä muutos tulisi saattaa voimaan siten, että kilpailu ja perinteiset markkinat olisi kuitenkin osaltaan taattu. Muutoksen pitäisi siis olla kokonaisvaltainen. Niin työntekijät kuin työnantajat tulisi huomioida. (Kohvakka, 2019, s. 14)

2.4.6 Käytännön esimerkkejä

Jakamistalouden avulla on mahdollista ottaa jo olemassa olevien instituutioiden kuten kirjastojen, kunnantalojen, seurakuntien ym. resurssit paremmin käyttöön eli jakoon. Aamulehden (Manninen, 2016) verkkojulkaisussa kerrotaan, kuinka Tampereella kirjastosta voi vuokrata kirjojen lisäksi myös esimerkiksi kävelysauvat, ukulelen tai energiamittarin. Tämän opinnäytetyön innovoijana on ollut yhtenä osana myös kirjastojen laajentunut lainausmahdollisuus.

Mikäli kirjastot voivat lainata enemmän tuotteita, miksi kunta tai muu julkinen instituutio ei voisi laittaa jo olemassa olevia resurssejaan viisaasti käyttöön? Helsingin kaupungin kirjaston Helmet-palvelu (Helmet, n.d.) avulla on mahdollista pääkaupunkiseudulla vuokrata verkkosivuston kautta erilaisia käyttöesineitä, joita kaupungissa asuva henkilö ei useinkaan tarvitse päivittäin. Nokkakärret tai muu esimerkiksi muutossa tarvittava esine ei useinkaan ole helppo varastoida ja siksi sen lainaaminen on usein järkevää. Tavaroita on julkisissa instituutioissa valtavasti, jotka ovat vajaan käytöllä ainakin viikonloppuisin, näin ollen tällaisten olemassa olevien resurssien käyttöaste on jokseenkin vähäinen.

Uutena innovaationa on vuoden 2020 koronakriisin aikana Atria (Atria, n.d.) lanseerannut konseptin, missä tietyistä kirjastoista voi vuokrata grillin käyttöönsä esimerkiksi viikonlopuksi. Ihmisten halu omistaa esimerkiksi grilli ei ole enää nykypäivänä välttämättömyys. Mikäli haluaa esimerkiksi grillata kerran vuodessa yhdessä ystävien kanssa

urbaanissa ympäristössä, ei ole välttämätöntä omistaa grilliä, vaan sen voi lainata ja palauttaa, jotta tuotteen käyttöaste nousee. Taulukkoon 1 on koottu esimerkkejä jakamistalousajattelun erilaisista hyödykkeistä, joita voi vuokra eri tahoilta joko ilmaiseksi tai kohtuulliseen hintaan.

Taulukko 1. Esimerkkejä harvoin tarvittavista käyttötavaroista, joita voi jakamistalouden kautta saada edullisesti tai ilmaiseksi vuokralle (Taulukko: Jokila, 2020)

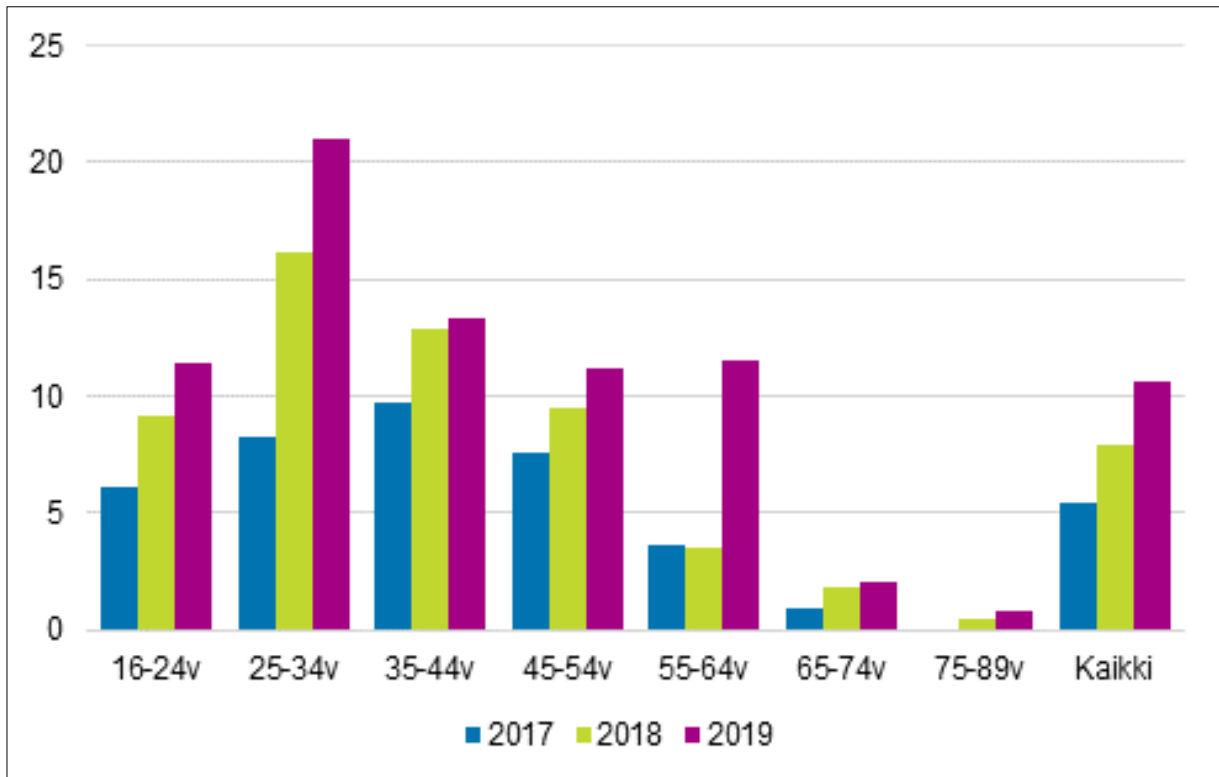
<u>Nimi</u>	<u>Käyttökohde</u>	<u>Vuokraustaho</u>	<u>Uuden hinta vs. vuokra per vuorokausi</u>
Energiakulutusmittari	Mitataan laitteen energiakulutusta tietyllä hetkellä	Kirjasto	20 euroa vs. ilmainen kirjastosta
Grilli	Puistoretki ystävien kanssa	Kirjasto	30 euroa vs. ilmainen kirjastosta
Auto	Muutto tai mökkireissu	Bloxcar.fi	35 000euro vs. 100 euroa
Patikointirinkka	Ulkoiluretki	Kuinoma.fi	150 euroa vs. 10 euroa

Arkisissa asioissa jakamistalous voi näkyä ihmisten liikkumiseen käytetyissä välineissä tai esimerkiksi taulun kiinnittämiseen seinään tarvittavan porakoneen lainaamisena. Usein jakamistalouden valinnan perusteena on kestävä elämäntavat ja ilmastonmuutoksen torjuminen. Monet jakamistaloutta käyttävät haluavat myös itse tarjota omia palveluitaan tai tuotteitaan. Näin saadaan esimerkiksi jollekin koneelle tai laitteelle lisää käyttöastetta ja mahdollisesti tuloja. (Nikula, 2018)

Kuvassa 4. (s. 14) on kuvattu, miten yksityishenkilöt ovat vuosien 2017 ja 2019 välisenä aikana kasvattaneet lyhytaikaisten vuokrausmajoitustensa määrää. Erityinen kasvu on ollut nuorten aikuisten joukossa. Tämä selittyy sillä, että nuorien aikuisten ikäpolvi on potentiaalisin kokeilemaan uusia mahdollisuuksia majoittuessaan, sekä maksuvalmius on heillä kasvanut. Toinen merkittävä ryhmä on 55–64-vuotiaat. Tämän uskon selittyvän

maksukyvyyn ja elämäntilanteen vuoksi. Pääsääntöisesti yli 55-vuotiaat, ennen eläkeikää olevat henkilöt, ovat vapaampia kokeilemaan erilaisia uusia asioita. He edellyttävät, että uutuudet on markkinoitu hyviksi ja toimiviksi ratkaisuuksi.

Kuva 4. Yksityiseltä henkilöltä verkkoalustalta loma- tai muuta lyhytaikaista majoitusta vuokranneiden osuus vuosina 2017–2019 (SVT, 2019).

Lahti & Selosmaa (2013) käsittelevät kirjassaan *Kaikki jakoon!* sivulla 87 yhteiskäyttöautojen hyviä ja huonoja puolia. Kirja on kirjoitettu vuonna 2013, jolloin yhteiskäyttöautot olivat vielä vaikeasti saavutettavia esimerkiksi digitalisaation puutteen ja ennakkoluulojen vuoksi. Nykyisten digivalmiuksien ja ajanhengen muuttuessa voisi toivoa yhteiskäyttöautojen olevan tulevaisuudenprojekteissa mukana.

Esimerkiksi yksittäinen taloyhtiö voisi omistaa auton, josta taloyhtiössä halukkaat henkilöt saisivat ostaa osakkeen, tuotepalveluna yrityksen kautta. Kaikilla osakkailla olisi pääsy auton avaimeen, varaus autoon tehtäisiin mobiilisovelluksen kautta. Tämä toisi ikään kuin vanhanaikaisen saunavuoron varauslistan takaisin, mutta toki eri ympäristössä eri välineellä. Lahti & Selosmaa (2013 s. 87) mainitsevat myös suomalaisten ennakkoluulot yhteiskäyttöautoja kohtaan. Tämä pitää täysin paikkaansa, sillä uusia tuntemattomia asioita kohtaan ihmisillä on ennakkoluuloja. Hyvien kokemusten myötä on kuitenkin mahdollista saada kysynnälle kasvua ja edistää taas omalta osaltaan jakamistalouden kysyntää.

Taulukkoon 2 on Lahden ja Selosmaan (2013) kirjaa mukaillen koottu sivuilta 26–103 taulukko jakamistalouden hyvistä ja huonoista käytännön esimerkeistä huomioiden kestävän kehityksen näkökulma.

Taulukko 2. Jakamistalouden positiivisia ja negatiivisia esimerkkejä (Taulukko: Jokila, 2020).

Positiiviset (+)		Negatiiviset (-)
	Taloudellinen	
Ansaitset rahaa, kun lainaat autoasi		Lainattu auto sotketaan, kolaroidaan tai varastetaan
	Ekologinen	
Porakoneen käyttöaste nousee, eikä jokaisen tarvitse omistaa omaa		Porakone ja sen mukana olleet terät ovat kaikki tylsiä/poikki
	Sosiaalinen	
Hotellien sijaan " kotimajoitus " tuo sosiaalista pääomaa		Vaikea tietää onko henkilö kotiisi "sopiva", kuitenkin majoitukset yleensä lyhyitä
	Kulttuurinen	
Saadaan esimerkiksi ravintolapäivänä kokea erilaisia kulttuurisia elämyksiä ihmisten ja ruuan kautta		Ennakkoluulot heikentävät ihmisten kulttuurista hyväksymistä ja halua kokea uutta
	Muu	
Ruokahävikki , kaikkea edelle mainittua. Se tuo ihmiset yhteen ja saadaan vähennettyä ruoan pois heittämistä		Ruokahävikkiin on vanhoja ennakkoluuloja, jotka heikentävät sen edistymistä. Voidaan ajatella ruoan olevan jo esimerkiksi pilaantunutta.

2.4.7 Uhat ja mahdollisuudet

Jakamistalous voidaan tietämättömien ihmisten kesken nähdä uhkana. Jotkut saattavat luulla, että jakamistalous tuo samanlaista poliittista suuntausta kuin kommunismi on. Jakamistaloudessa ei kuitenkaan yhteisomisteta tuotteita vaan tuotteita tai palveluita ostetaan yksityisiltä tai kolmannen sektorin toimijoilta. Valtio ei ole jakamistalouden omistajataho, eikä sääätäjä, muuten kuin lain nojalla. (Lahti, 2012)

Jakamistalouden olemassaoloa ja tarvetta voidaan myös usein kyseenalaistaa. Miksi tällaista uutta talousmallia tarvitaan? Lyhyesti voidaan todeta, että maapalloa uhkaa kriisi.

Lieventääkseen kriisiä, on ihmisen pitänyt keksiä kestävämpiä keinoja turvata kestävämpi

tulevaisuuden. Kestävä tulevaisuus edellyttää pyrkimykseen pois aiemmasta lineaaritaloudesta, jota käsiteltiin tämän opinnäytetyön luvussa 2.1. Kiertotalous ja sen tuoma ajatus jakamistaloudesta tuntuu varmasti monen yrityksen kannalta uhkakuvalta, mutta jakamistalous on usein mahdollisuus, pikemminkin kasvumahdollisuus kuin uhka. Mahdollisuudet voivat toteutua yhteistyön ja avoimuuden kautta. Silloin kun yritykset olisivat avoimempia toimissaan, voisivat yritykset nähdä toistensa sivuvirrat tai jopa jakaa yhteiskäyttöön harvemmin tarvitsemiaan laitteita. (Lahti, 2012)

Muutos jakamistalouden käyttöönoton jälkeen ei välttämättä ole niin radikaali, mitä voisi ensin ajatella. Muutos on varmasti kasvava ilmiö, johon liittyy kuluttajille ja yrityksille vielä monia epäselviä asioita, mutta myös mahdollisuuksia, mitkä haastavat päätöksentekijöitä ja yhteiskuntaa yleensäkin. (Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta, 2018)

Kuluttajat ovat pohjimmiltaan laumasieluja ja haluavat muodostaa yhteisöjä samankaltaisten intressien tai arvojen pohjalta. Tästä trendistä viisaat yritykset ottavat hyödyn irti. Jakamistalouden on mahdollista kasvaa, kunhan konsepti todetaan hyväksi ja hyväksytyksi. Ihminen toimii kuten muutkin toimivat, halutaan olla mukana trendeissä. (Harmaala ym., 2017, s. 67)

Jakamistalouden ajatellaan lisäävän yhteisöllisyyttä ja halua osallistua yhteiskunnan kasvuun. Toisaalta taas halutaan itselle sopivia räätälöityjä ratkaisuja. Jakaminen ja sitä kautta yhteisöön kuulumisen voi joidenkin henkilöiden kohdalla ehkäistä syrjäytymistä ja edistää omalta osaltaan kansanterveyden tilaa jakamistalouden avulla. (Harmaala ym., 2017, s. 174)

Verotus ja sen toteutus jakamistaloudessa on suuri nykyajan ja tulevaisuuden haaste (Faehnle ym., 2016). Harmaala ym. (2017 s. 110) toteaa, nykyisten ohjeistusten tuovan päänvaivaa niin palvelun tuottajille kuin kuluttajillekin. Jakamistalous voi olla vastikkeetonta tai vastikkeellista. Näiden kahden erottaminen on verotuksen kannalta oleellista. Vastikkeeton jakamistalous on verovapaata, kun taas vastikkeellisessa jakamistaloudessa saadaan usein rahaa vastineeksi. Kun saadaan tuloja, ne pitää ilmoittaa verottajalle tuloveroina. (Faehnle ym., 2016)

Jakamistalous tuo myös mainonnan ja markkinoinnin eteen haasteita ja mahdollisuuksia. Erilaiset yritykset ovat joko luopuneet tai muuttaneet perinteistä mainontaansa. Halutaan

saada mainonnalle näkyvyyttä ja kuuluvuutta eri yhteisöissä ja kanavissa, joiden voima on perinteistä markkinointia voimakkaampi. (Harmaala ym., 2017, s. 67)

Taloudelliset hyödyt jakamistaloudesta ovat kytköksissä voimakkaasti yhteen sen ympäristöhyötyjen kanssa. Resurssien tehokkaamman käytön lisääntymisen ansiosta, saadaan tavaroille korkeampi käyttöaste. Ympäristön kannalta tämä olisi positiivista. Jokaisen ei tarvitsi itse hankkia laitetta, vaan se voitaisiin ottaa yhteiskäyttöön. (Lahti & Selosmaa, 2013, s. 93)

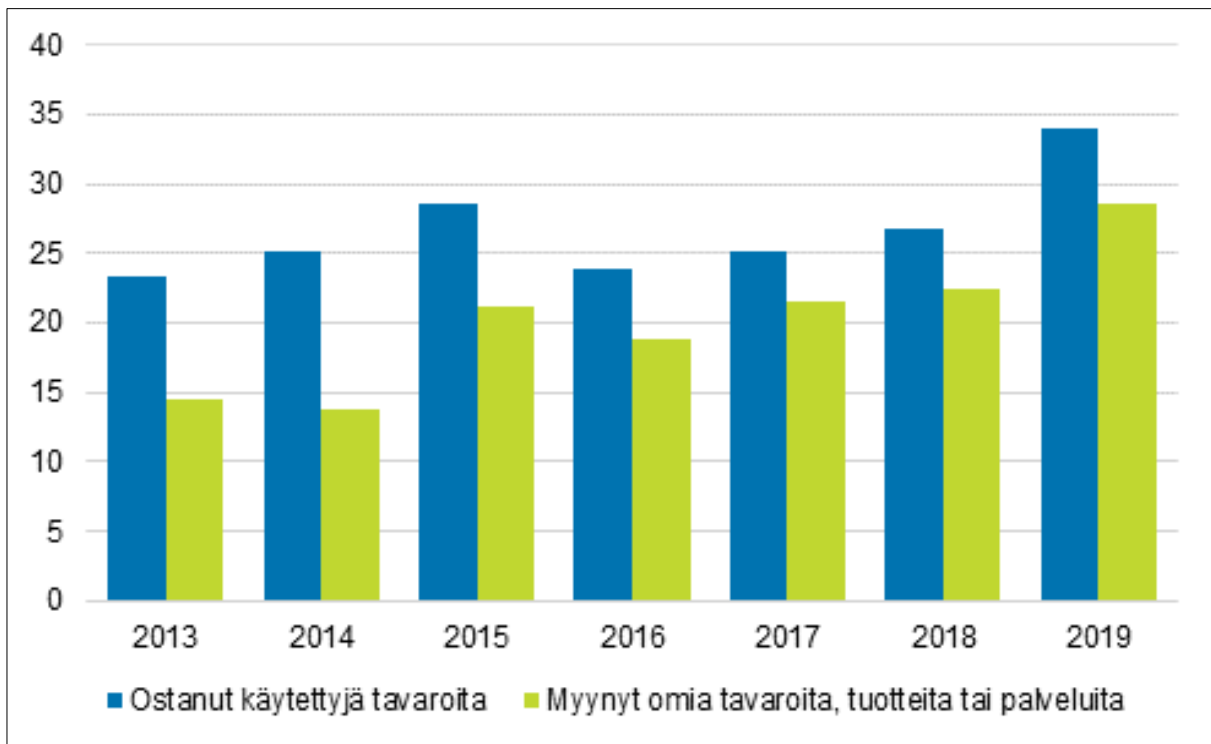
2.4.8 Nykytila ja tulevaisuus

Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta vuonna 2016 teetetyssä selvityksessä PricewaterhouseCooper selvitti jakamistalouden markkinoiden nykytilaa ja arvioi sen kasvumahdollisuuksia Suomessa. Jakamistalous määritettiin tässä selvityksessä ilmiöksi, jossa yksityishenkilöt, mikro- tai pienyrittäjät jakavat vajaakäytöllä olemassa olevia resurssejaan, jonkin digialustan kautta. Alan kasvu on hidasta niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. PricewaterhouseCooperin selvityksen mukaan jakamistalous voi saavuttaa merkittävän taloudellisestikin kannattavan jalansijan markkinoista, joissa palvelujen saatavuus, valinnanvapaus, resurssitehokkuus ja sosiaalisuus korostuvat. (MMM, 2017)

Jakamistalous on nykyaikaa ja tulee olemaan osa tulevaisuuttamme. Tämä pitää hyväksyä. Useimmat yritykset jo ovat tämän jo hyväksyneet ja hyödyntäneet. Tässä pätee myös luonnonvalinnan malli, ne pärjäävät, jotka sopeutuvat muuttuneeseen tilanteeseen. Heikot ja muuntautumiskyvyttömät putoavat pois pelistä. (Kaikkonen ym., 2016)

Tilastokeskuksen (SVT, 2019) julkaiseman diagrammin (Kuva 5, s. 18) mukaan käytettyjen tavaroiden osto, omien tavaroiden, palveluiden, tai tuotteiden myynti internetin välityksellä on noussut maltillisesti. Suurin syy lienee fyysisten kirpputori myymälöiden kasvaminen. Fyysisten myymälöiden, etenkin pienten tavaroiden myynnissä, valttikortti on helppous, tuotteiden esillepano ja edullisuus (Mäkilä, 2019).

Kuva 5. Käytettyjen tavaroiden ostaminen sekä omien tavaroiden, tuotteiden tai palveluiden myynti internetissä vuosina 2013–2019, osuus 16–89-vuotiaasta väestöstä (SVT, 2019).

Jakamis- ja vertaistaloudesta ei ole monien vuosien takaista tilastotietoa, sillä jakamis- ja vertaistalous on Suomessa vasta uutta. Kulutustottumusten tilastot ovat toimineet aiemmin suuntaa antavina, kertoessaan ilmiön edistymisestä. Nykyisin tarvitaan kuitenkin tilastotietoa pidemmältä ajalta, kuin viiden vuoden aikahaarukka. Näin voidaan reagoida paremmin muutoksiin. (SVT, 2020)

Vuonna 2019 The Guardian -lehti julkaisi artikkelin, jossa kerrottiin jakamistalouden eräästä osa-alueesta, tavarain lainaamisesta. Artikkelissa ihmetellään, miten yhteiskunnissamme on aiemmin esimerkiksi ollut yleisiä tenniskenttiä vuokrattavaksi, mutta tavarain lainaamoita ei ole aiemmin haluttu kokeilla. Lehden artikkelissa pohditaan, miten muutos tapahtuu ihmisten mielessä, koskien tavarain lainaamista, eikä ostamista kohtaan. Silloin kun ihminen huomaa yhteiskäytössä olevan tuotteen olevan helposti saatavilla, ei koeta tarvetta hankkia sitä enää omaksi.

Mikäli tavarain lainaus tehdään siistiin ympäristöön ja helposti saavutettavaksi, sen kiinnostus kasvaa. Internet on auttanut saavutettavuuden puolesta, ja vaikka siististi sisustettu vanha rahtikontti saadaan toimimaan varastona. (The Guardian, 2019)

3 Kunta toimijana

Kuntien ja kuntayhtymien palvelusuhteessa on yli 400 000 henkilöä. Näiden työntekijöiden kouluttaminen ja yhteisen päämäärän saavuttaminen kestävämpään suuntaan tuottaa varmasti haasteita. Avoimuus, tiedottaminen ja mahdollistaminen kansalaisten päätösvaltaan tuottavat positiivisia mielikuvia kunnista ja kuntien toiminnasta. Positiivisuudella saadaan aikaan suurempien kokonaisuuksien kautta yhteiskunnallisia muutoksia. (Suomen Kuntaliitto ry, 2019b); VNK, n.d.-a)

Kuntalaissa (10.4.2015/410.) todetaan osuvasti lain tarkoitus seuraavasti:

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyttä. Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

3.1 Kunnan tehtävät

Kuntalain (Kuntalaki 410/2015 § 7.) ensimmäisen luvun seitsemännen pykälän mukaan kunnan tehtäviä ovat seuraavat:

- Kunnan tulee hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät.
- Tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa.
- Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.

Kuntien on siis tarkoitus tuottaa palveluita ja edistää asukkaiden hyvinvointia toiminnallaan. Kuntien tehtäviä on monilla eri osa-alueilla, joihin liittyvät kansalaisten peruspalvelut, kuten sosiaali- ja terveystyö, opetus sekä liikenneinfra ja tekninen infra. (Suomen Kuntaliitto ry, 2019b)

Yhteiskuntamme muuttuessa myös kuntien tehtävät muuttuvat. Näin ollen myös kestävyysajattelu ja tämänkin opinnäytetyön aihe jakamistalouden edistämisestä tuovat uusia haasteita perinteiseksi mielletylle kuntatoiminnalle. (VNK, n.d.-a)

3.2 Kuntastrategia

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon

1. kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
2. palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
3. kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädettyt palvelutavoitteet
4. omistajapolitiikka
5. henkilöstöpolitiikka
6. kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
7. elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. (Kuntalaki 410/2015 § 37.)

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. (Kuntalaki 410/2015 § 37.)

Puumalan kunnassa on asetettu hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelmaan (Puumala, 2019) kuntastrategian kohta 7 ”elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen” vahvasti esille. Puumalan kunta haluaa olla vetovoimainen ja nuorekas kunta. Kunnan päämääränä on asukasluvun kasvattaminen, ja hyvien palveluiden saavutettavuus osaksi kehittyvää kuntastrategiaa. (Puumala, 2019)

3.3 Parempi kunta

Kaikki toiminta vaikuttaa kaikkeen, joten kaikella tekemisellä toiminnalla on merkitystä. Ilmastomuutoksen torjuminen on myös osaltaan kuntien tehtävä (Suomen Kuntaliitto ry, 2018). Hidastavat toimet ovat järkeviä ja esimerkiksi kestävyyttä edistävien kokeilujen kautta on jokaisen mahdollista hidastaa osaltaan ilmastomuutosta. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on työvälivuokrauskokeilun kautta saada ihmisten tietoon enemmän jakamistalouden mahdollisuuksista ja kunnan halusta kokeilla uusia asioita.

Lähtökohtaisesti parempi kunta, niin maineeltaan kuin asukkaiden kesken, saavutetaan yhteisen päämäärän kautta. Tarvitaan lisäksi esimerkkiä näyttäviä toimijoita tai muita konkreettisia esimerkkejä. Omien ilmastotekojensa lisäksi kunnat voivat monin tavoin edesauttaa kunnan alueen elinkeinoelämän, maatalouden ja muiden toimijoiden ilmastotekoja. Tämä onnistuu tukien, ohjeistuksien ja esimerkkien kautta parhaiten. (YM, 2020)

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma tukee ja rahoittaa kuntien ja alueiden ilmastotyötä avustusten ja hankintojen kautta. Suurin osa rahoituksesta suunnataan uusien kokeilujen ja ilmastokäytäntöjen rahoitukseen. Esimerkkejä ovat muun muassa yhteisten toimintamallien kehittäminen, viestintämateriaalit, tietopohjat ja koulutus. (YM, 2020)

Kuntien tehtävinä voidaan myös pitää sellaisen toimintaympäristön rakentamista, missä kuntalaisten on helppo tehdä järkeviä ja hyviä valintoja. Kierto- ja jakamistalousmyönteisessä kunnassa ihminen on osa järjestelmää, ei sen kohde. Kuntalaiset pitäisi nähdä resurssina ja voimavarana, jota ei kannata laiminlyödä. (Valonia, 2020, s. 70)

Uudenlaisen ajattelun tukeminen on kuntien tasolla tärkeä kannustus. Yrityksien arvoketjuajattelun tueksi kunnat voisivat tarjota esimerkiksi laajan rakennusurakan sellaisille toimijoille, jotka edistävät kiertotalouden suljetun kierron toimintamallia. (Valonia, 2020, s. 61)

Hyväkään kokeilu tai idea ei kanna itse itseään läpi, vaan sen eteen on tehtävä töitä. Rahoituksen epävarmuus ja kokeilun alkuperäisen kehittäjän mielenkiinnon ja sitoutumisen loppaaminen ovat usein syitä, jotka estävät kokeilun jatkumisen ja leviämisen laajemmalle.

Kuntien ja yksityisten toimijoiden tulisi toimia yhteistyössä, jotta synergia olisi saavutettavissa kunnan toiminta-alueella kattavasti. (TTL, 2017, s. 4)

3.1.1 Viestintä lisää viihtyvyyttä

Kuntalain (Kuntalaki 410/2015 § 29.) viidennen luvun 29. pykälän mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Tiedottaminen ja tarpeeksi ulospäin informoiva kunta on kiinnostava paikka elää. Ihmisten ei tarvitse arvailla asioita, vaan selkeät ohjeet ja toimintatavat edistävät ihmisten viihtyvyyttä kunnassa.

Kunnassa viestinnän on oltava selkeää, ymmärrettävää ja saavutettavaa kieltä. Lisäksi on otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet (Kuntalaki 410/2015 § 29). Kuntien on julkisena organisaationa täytettävä saavutettavuuslain määräys siitä, että mahdollisimman moni erilainen ihminen voi käyttää verkkopalveluja mahdollisimman helposti (Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019 § 1).

Savonia Ammattikorkeakoulun Selkeä viestintä -kurssin yliopettaja Soilmaria Korhosen mukaan (Savonia Moodle, Selkeä viestintä -kurssi 16.7.2020) selkeä, ytimekäs ja tarpeellinen viestintä edistää asian välitystä vastaanottajalle. Uusien asioiden, etenkin kierto- ja jakamistalouden edistäminen tarvitsee hyvää ja selkeää konseptia saavuttaakseen sille asetetun tavoitteen. Hyväkään asia ei etene ilman oikeaa reittiä. (Helsingin kaupungin kanslia, 2020)

3.1.2 Kiinnostava ja innostava toimija

Kiertotalous ja uudenlaiset tavat ajatella kokonaisvaltaisesti ovat nousseet viime vuosina pinnalle. Innovointi, osallistuminen ja kannustimet ovat nousseet suureen rooliin esimerkiksi asuinpaikkaa vaihtamassa olevalle perheelle. Monille on hyvin tärkeää, että on mahdollista päättää yhteisistä asioista ja saada vaikuttaa. Lisäksi omien luovien innovointien

toteuttaminen esimerkiksi kansalaistopistojen pajoilla tai rahalliset ja materiaaliset avustukset tekemään esimerkiksi energiaremonttia voivat joillain ihmisillä edistää päätöstä kuntaan muuttamisesta. (Motiva, 2020)

On tärkeää muistaa, että uudenlaiset kiertotalouden ratkaisut toimivat vain, jos ihmiset ovat halukkaita niitä käyttämään. Tästä syystä on tärkeää taata eri kohderyhmien tarpeet ja toiveet. Kestävän arjen eläminen voi olla toisinaan haasteellista. Tietoisuus omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan monesti edistää kestävän elämäntavan huomioon ottamisen. Silloin kun kiertotalouden palvelut ovat saavutettavissa kaikille ihmiselle niin hinnan, sijainnin kuin helppokäyttöisyydenkin osalta. Kynnys niiden käyttämisen ja kokeilemiseen alenee, mikä puolestaan edistää kiertotalouden hyväksymistä osaksi kuntalaisten arkea. (Motiva, 2020)

Kunta tarjoaa mahdollisuuksia elää arkea ja harrastaa sekä toimia samalla ekologisesti esimerkiksi siten, että kunta tarjoaa joutilaana olevia tilojaan ilmaiseksi iltakäyttöön. Monet voisivat mielellään tulla esimerkiksi kunnantalolle tai muulle päivisin virkakäytössä olevalle paikalle tekemään omia tietokonetta tai muita resursseja vaativia harrastuksiaan tai opiskelemaan rauhallisessa ympäristössä. (Motiva, 2020)

Yrityksillä on tärkeä rooli kiertotalousratkaisujen kehittämisessä. Yrityksissä syntyvät kiertotalousinnovaatiot voivat tuoda kuntaan työllisyyttä ja elinvoimaa. Kunnan on mahdollista tukea esimerkiksi kiertotalousyritysten toimintaa kaavoituksen ja lupa-asioiden kautta tai tarjoamalla verkostoitumisen ja näkyvyyden mahdollisuuksia. Näin mahdollistettaisiin elinvoimainen kunta, jossa yritykset tukisivat omalta osaltaan kuntaa ja päinvastoin. (Motiva, 2020)

3.2 Kuntien ja kaupunkien rooli kiertotalouden edistäjinä

Kuntien rooli on keskeisessä asemassa kiertotalouden edistämässä. Kunnan toimiin vaikuttavat väestö, kulutustavat, palvelut ja tuotannot. Kunnat voivat lisäksi mahdollistaa omalla alueellaan kestäviä tapoja liikkua, asua ja elää. (Sitra, 2019-a)

Kiertotalouden ajatellaan usein olevan vain yritysten toimintaa suuressa kuvassa. Todellisuudessa kaupungeilla ja kunnilla on myös suuri rooli alueellisen kiertotalouden edistäjinä. Esimerkiksi kunnat tuottavat palveluita ja ostavat hankintoina suuria määriä tavaroita ja palveluita. Näiden ostojen ohjauksella voidaan hankkia esimerkiksi käytettyjä välineitä kouluihin tai ostaa palveluja lähiseudun tuottajilta. Palveluntuottajat voisivat esimerkiksi tuoda ruuat vanhuksille suoraan kotiin. Tietysti paikkakunnan koko ja muut mahdollistavat tekijät vaikuttavat asioihin, mutta tärkeintä on, että hinta ei olisi enää määrittävin tekijä. (Luoma-aho, n.d.)

Hankintalain (Hankintalaki 1397/2016 § 2) toisen pykälän mukaan todetaan seuraavasti: ”Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.”. Tämä tarkoittaa, että julkisten hankintojen tekijöiden on otettava kestävyysnäkökulma huomioon. Kestävyys voi tässä tarkoittaa juurikin edellisessä kappaleessa mainittua lähiruoan ottamista huomioon hankintaperusteena.

Harvaan asutuilla haja-asutusalueilla voidaan luoda erilaisia verkostoja esimerkiksi biokaasun tuotantoon ja käyttöön. Tämä edistää kiertotaloutta ja uusiutuvien polttoaineiden käyttömahdollisuutta lämmöntuotannossa tai liikenteenkäytössä. (Sitra, 2019-b) Tällainen maankäytön ja aluesuunnittelun tukeminen, missä materiaalit kiertävät ja hyödyttävät paikallisten asukkaiden elämää ja elinkeinoelämää, ovat tärkeitä kuntatason päätöksiä ja ratkaisuja edistämään kiertotaloutta kuntien alueilla. (Luoma-aho, n.d.)

Katri Luoma-aho on kirjoituksessaan (Luoma-aho, n.d.) osuvasti koonnut vinkkejä kiertotalouden kehittämiseen kunnissa:

1. ”Luo työlle hyvä pohja ja varmista poliittinen hyväksyntä ja tahtotila jo ennen strategiatyön aloittamista. Kerro ja perustele kattavasti, mistä on kyse ja mitä työllä tavoitellaan. Sido kiertotalousstrategia muuhun kuntastrategiaan. Selvitä oleelliset sidosryhmät. Valitse työn etenemisestä vastaava ohjausryhmä.

2. Aikatauluta työ realistisesti. Tiedota aikataulusta ja prosessin kulusta sidosryhmiä.
3. Varmista sidosryhmien vaikuttamismahdollisuudet. Esimerkiksi työpajat ovat hedelmällisimpiä silloin, kun niihin saadaan riittävästi ja riittävän laajalaisesti osallistujia.
4. Aseta poliittisen tahtotilan ja innostavan vision lisäksi työlle riittävän haastavat, mutta realistiset tavoitteet ja mittarit. Selkeät ja konkreettiset tavoitteet ja mittarit parantavat vaikuttavuuden seuraamista ja toimivat myös viestinnän työkaluina.
5. Rakenna polku tavoitetilaan konkreettisia toimenpiteitä kirjaamalla. Tarvittaessa hankkeista ja pilotoi.
6. Varaudu siihen, että toimintakulttuurin muuttaminen vaatii monipuolista, tavoitteellista ja pitkäjänteistä työtä.”.

Kiertotalousstrategia on saatava sidottua muuhun kuntastrategiaan, jotta se voidaan kokonaisuuden kannalta saada toimivaksi. Siihen auttaa usein, kun saadaan osallistumaan laaja joukko eri alojen edustajia ja hankkimalla sille poliittinen hyväksyntä ja tahtotila sekä olennaisten sidosryhmien tuki.

4 Case Puumala

Puumalan 2019—2025 kuntastrategian hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelmassa kerrotaan kunnan olevan uusille asioille avoin ja kokeilunhaluinen (Puumala, 2019). Tämän strategian innoittamana lähdettiin alkuvuodesta 2020 pilotoimaan projektia, missä pienen kunnan olemassa olevat työvälineresurssit saataisiin monipuolisempaan käyttöön. Projektista kerrotaan tarkemmin luvussa 4.2. Projektin alkuinnostointi ulottuu kesän 2019 aikana tekemääni harjoitteluun Puumalan kunnassa. Tuon harjoittelun aikana asiasta keskusteltiin kunnan toimijoiden kanssa ja päätettiin lähteä kokeilua edistämään opinnäytetyön avulla vuoden 2020 aikana. Kokeilu on Puumalan kunnan ensimmäinen varsinainen tietoinen kokeilu olla mukana kuntatasolla edistämässä kiertotaloutta pienenä toimijana. Kunnalla ei aiemmin ole ollut kiertotalouteen tähtäväää strategiaa, vaan tämä kokeilu pilotoi ja mahdollisesti edistää strategian kehittymistä.

4.1 Puumalan kunta

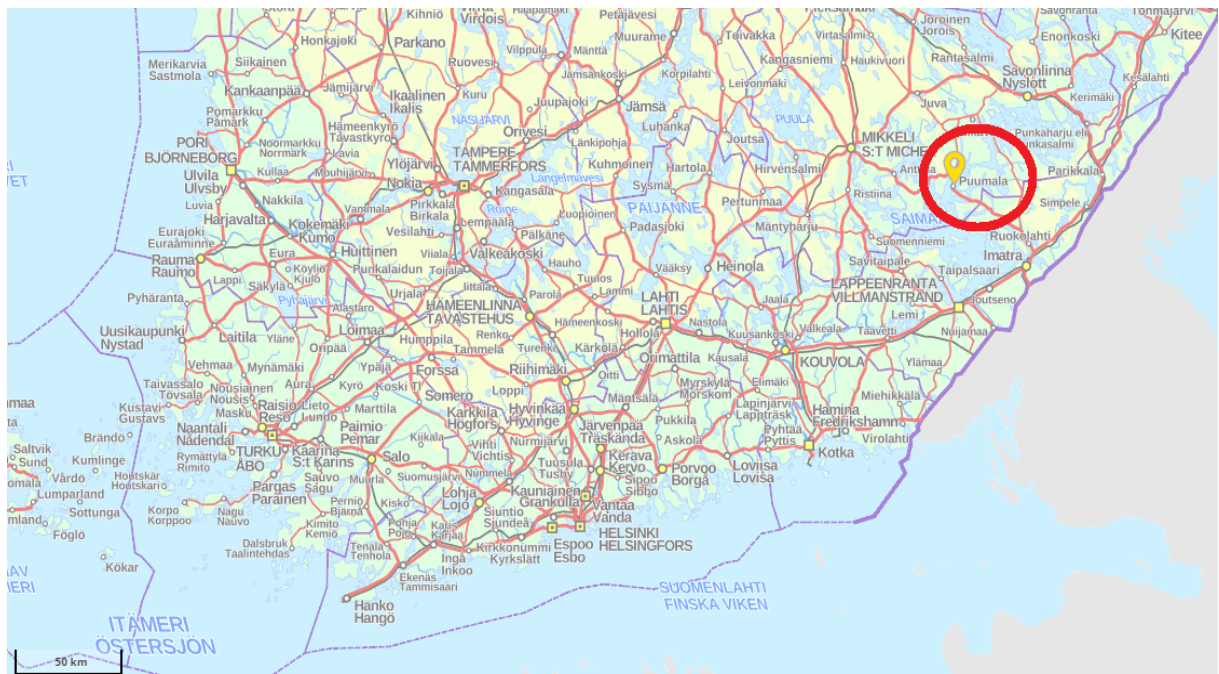
Puumala on Suomen saaristokunta, joka sijaitsee Etelä-Savon maakunnassa. Kuvassa 6. on Puumalan sijainti kartalla. Puumalassa on noin 3 000 rantakilometriä ja yli 700 saarta.

Kunnassa on noin 1 200 kotitaloutta, vapaa-ajan asuntoja puolestaan on noin 3 800.

Kesäasukkaiden rooli kunnassa on suuri. Tämän vuoksi kesäasukkaisiin halutaan panostaa.

Puumalan pinta-ala on 1 231 km² (Puumala, n.d.)

Kuva 6. Puumalan sijainti kartalla (Paikkatietoikkuna, n.d.)

Puumalan naapurikunnat ovat Juva, Mikkeli, Ruokolahti, Savitaipale, Sulkava ja Taipalsaari.

Kunnan keskus sijaitsee Puumalansalmessa. Tämä on myös Saimaan laiva- ja veneliikenteen solmukohta, tämän vuoksi Puumalasta käytetäänkin nimitystä "Saimaan Gibraltar". (Vironen, 2019)

4.1.1 Tutkimuskysymyksen valinta ja projektin perustelu

Tutkimuksella pyrittiin saamaan kuva siitä, miten pienen kunnan kuten Puumala on mahdollista olla mukana kierto- ja jakamistalouden edistämisessä. Resurssien viisas ja yhteinen käyttö, sekä uusien asioiden kokeilu olivat työn keskiössä. Vuokrauskokeilun avulla saataisiin tietoa kuntalaisten halukkuudesta kokeilla uusia toimintatapoja. Kokeilun jatkuessa pidempään, saadaan kunnalle tietoa, onko tämän tyyppiselle toiminnalle vielä kysyntää kuntalaisten keskuudessa.

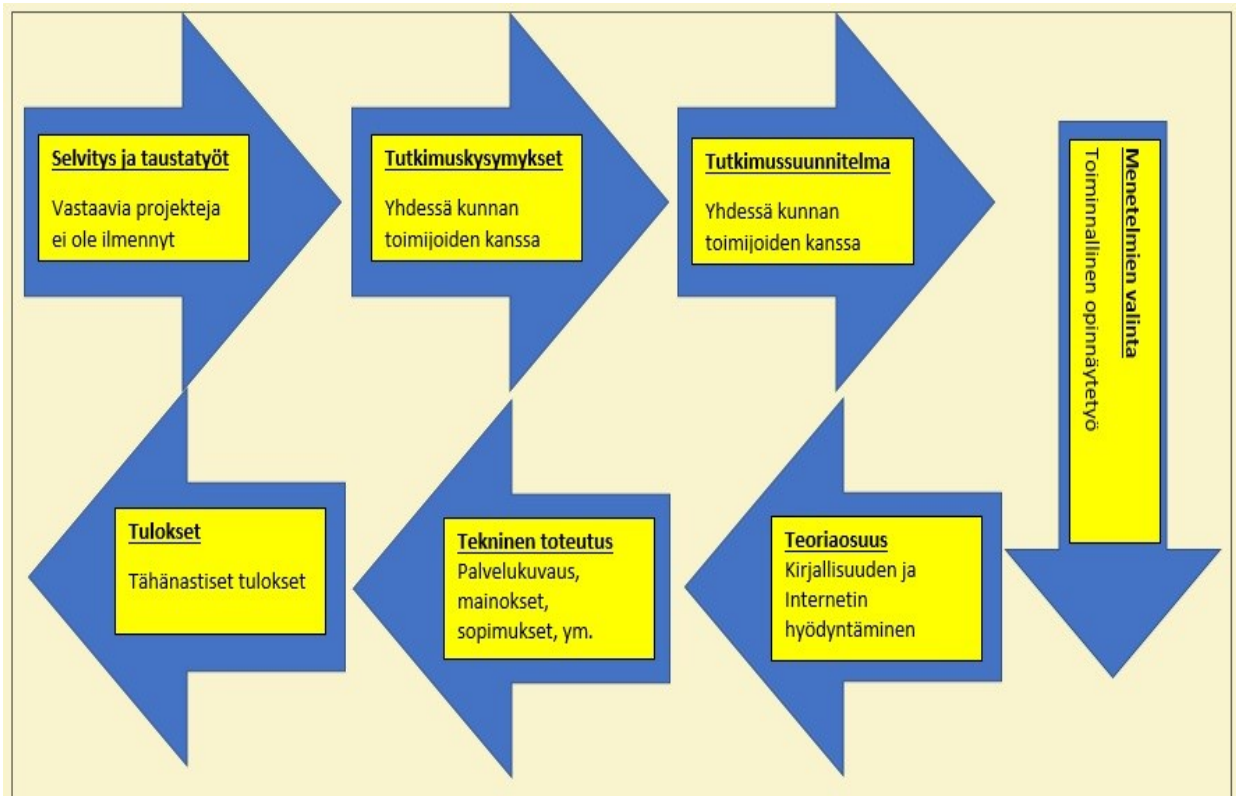
Tutkimuskysymyksiä pohdittiin työn alussa ja eri valintojen tuloksena päädyttiin tiivistämään yhteen tutkimuskysymyksen. Minkälainen kierto- ja jakamistaloutta edistävä työvälinekonsepti toimisi pienessä Puumalan kunnassa? Tämä tutkimuskysymys oli yhdistävä kokonaisuus, joka tiivisti koko työn pääajatuksen.

Työn tavoitteena oli saada aikaan sellainen konsepti, jonka avulla muiden vastaavien pikkukuntien olisi mahdollista ottaa käyttöön omaan kuntaansa sopivat osat tästä kokeilusta. Tämän myötä muutkin kunnat voisivat olla mukana edistämässä kierto- ja jakamistaloutta kuntatasolla.

Tilaajan eli Puumalan kunnan tavoitteena oli saada selville, onko kunnan mahdollista järkevästi vuokrata edulliseen hintaan kunnan työvälineresursseja. Pidemmän tarkasteluvälin seurannalla kunta saa käytännön kokemuksen myötä enemmän tietoa siitä, miten konseptia mahdollisesti pitäisi muuttaa. Tämä pidemmän ajan seuranta rajautuu pois opinnäytetyöstä. Kunnan on tarkoitus jatkaa vuokrausta mahdollisimman pitkään, ainakin niin kauan kuin sen edellytykset kunnan puolesta täyttyvät mm. vaadittavien henkilöresurssien osalta. Työssä tehdyn kokeilun avulla Puumalan kunnan on mahdollista lisätä resursseja tämän tyyppiseen toimintaan, mikäli kuntalaisilla on halua kokeilla ja käyttää lisää tämän tyyppisiä palveluja. Tarkemmat linjaukset tulevaisuudesta jäävät kunnan omaan harkintaan. Kokeilun myötä tulevaisuuteen vastaavissa projekteissa suhtaudutaan positiivisesti, koska kokeilu onnistui.

Kuvassa 7. (s. 28) on kuvattu opinnäytetyöprojektin etenemiskaavio. Kaavion tarkoitus on ollut jäsentää opinnäytetyön läpi toiminnan eri vaiheita. Suuria muutoksia ei syntynyt projektin edetessä. Pienet tekniset muutokset sopeutuivat hyvin kokonaisuuteen.

Kuva 7. Opinnäytetyöprojektin etenemiskaavio (kuva: Jokila, 2020).

4.1.2 Pilottihankkeen tarve ja idea

Projektin tarve lähti kiinnostuksesta tuoda jakamistaloutta lähemmäs kuntalaisia. Vuoden 2019 kesällä Puumalan kunnan tekniselle osastolle suoritetun työharjoittelun jälkeen idea alkoi kehittyä. Projektissa haluttiin lähteä pilotoimaan vuokrauskokeilua ja nostamaan Puumalan kunnan mainetta innovatiivisena kuntana.

Projektin päätarkoituksena on lainata edullisesti kunnan varikon olemassa olevia työvälineresursseja niin mökkiläisten kuin vakituisten asukkaidenkin käyttöön. Vuokraus on viikonloppuperusteinen ja hinta on edullinen. Puumalan kunnan sijainti on otollinen kyseisen projektin kokeiluun, sillä lähimpiin konevuokraamoihin on noin tunnin ajomatka. Käyttäjien olisi siis mahdollista saada edullisesti ja nopeasti viikonloppuvuokralle harvoin tarvitsemiaan työvälineitä. Liitteessä 1 on projektin mainos, jonka avulla potentiaalisia käyttäjiä yritettiin saada kokeilemaan palvelua. Mainosta on tarkoitus käyttää myös seuraavaan kesään 2021 mainostamiseen mahdollistavissa tilaisuuksissa. Mainoksen oli tarkoitus olla yksinkertainen ja houkutteleva.

Puumalan kunta haluaa omalta osaltaan olla mukana edistämässä kierto- ja jakamistalouden jalkauttamista ihmisten tietoisuuteen ja käytäntöihin, vaikka sillä ei varsinaista kiertotalousstrategiaa ole vielä. Kunnan hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelman strategiassa vuosille 2019—2025 on merkitty tärkeiksi tavoitteiksi kokeilut ja kehitystyö (Puumala, 2019).

4.1.3 Vastaavat projektit

Taustatietojen hankinnan vaiheessa ei ilmennyt, että vastaavanlaista projektia olisi tehty aiemmin muissa kunnissa. Sivuston Kokeileva Suomi (VNK, n.d.-b) kautta saatua innostusta lähdettiin työstämään uusien toimintatapojen kokeilua. Suomen Kuntaliiton (2019c) sivuilla mainitaan seuraavasti ”Uskalla kokeilla -ohjelma pyrkii tekemään näkyväksi kuntien ja alueiden kokeilutoimintaa sekä edistämään kuntalähtöisiä kokeiluja ja verkottumista.”. Tämä kuntaliiton vetämä hanke kertoo, että myös kuntatasolla on hyvä lähteä rikkomaan rajoja ja kokeilemaan. Näin saataisiin vanhoja toimintatapoja uudistettua uudenlaiseen ajatteluun kierto- ja jakamistalousmyönteiseksi. Lisäksi kuntien rooli kehittäjänä ja kehittyjänä vahvistuisi, mikäli erilaisia toimintatapoja oltaisiin valmiita enemmän kokeilemaan.

4.2 Puumalan työvälinevuokraus- projektin toteutus

Projekti aloitettiin kirjallisella sopimuksella helmikuussa 2020. Suullisesti sovittiin alustavasta aikataulusta ja toimintatavoista. Kunnan toimijoiden kanssa määriteltiin kunnan yhteyshenkilöt ja sovittiin uudelleen tapaaminen, kun projekti on siinä pisteessä.

Projektin etenemisen edistämiseksi on listattu viiden kohdan muistilista olevaan kuvaan 8. Tärkeää on käydä läpi kaikki viisi eri kohtaa ja tarkistaa, että kaikki kohdat ovat huomioitu.

Kuva 8. Projektin viiden kohdan muistilista (kuva: Jokila, 2020).

1. Määrittele toimija/vastuuhenkilö kunnassa

Vastuuhenkilö toimii projektin vetäjänä ja ylläpitäjänä. Hänen vastuullaan on myös järjestelmän kehittäminen ja palautteen vastaanottaminen. Vastuuhenkilö vastaa kunnan muille toimijoille tiedottamisesta, sekä tarvittaessa lisää tai vähentää projektin resurssimäärää.

2. Sisällytä hanke kunnan toimintaan

Projektista on hyvä tiedottaa kaikille kunnantyoöntekijöille, jotta tietoisuus ja puskaradio edistävät osaltaan hanketta. Projektin onnistuessa, on se hyvä sisällyttää myös kunnan virallisiin toimintaohjeisiin

3. Määrittele käytännön asiat paperilla

On tärkeää määritellä paperille käytännön asiat. Kuka, mitä, missä, milloin, miten.

Lisäksi on hyvä arkistoida tehdyt suunnitelmat ja mahdolliset muutokset projektin edetessä.

4. Ratkaise varastointi, lainaus- ja palautus asiat

Tuotteet varastoidaan entisillä paikoillaan ja ne myös tarpeen vaatiessa huolletaan varastointipaikalla.

Tuotteet luovutetaan kunnan asiointipisteeltä, joten lyhyitä kuljetuksia varikon ja kunnantalon välillä suoritetaan.

Palautus suoritetaan myös kunnan asiointipisteeseen. Jatkossa voidaan harkita palautusta uuden jäteaseman yhteyteen, mikäli toiminta sitä vaatii.

5. Määritä toimintasäännöt ja käyttöoikeudet

Projektista on tehty palvelunkuvas, vuokrausehtosopimus, vuokrasopimus ja erilaisia mainoksia/markkinointi esitteitä.

Projektia johtaa määrätty henkilö tai hänen sijaisensa. Tuotteiden luovutus ja vastuu palautetuista tavaroista on määrätyn henkilön velvollisuus, kuten muutkin työtehtävät toimeensa.

4.2.1 Projektin alku

Yhdessä kunnan varikon työnjohtajan kanssa käytiin alkukevästä 2020 läpi tuotteet, mitkä voidaan vuokraukseen ottaa. Tuotteiden valinnassa oli kriteereinä mm. liikuteltavuus, laitteen yksinkertaisuus ja turvallisuusnäkökulmat. Alkuun tuotteita oli yli 40, mutta rajauksen jälkeen päädyttiin 34 tuotteeseen. Lisäksi pohdittiin tuotteiden arvoa ja siinä yhteydessä myös pantin ja vuokramäärän suuruutta. Vuokraus tapahtuisi

viikonloppuperusteisesti ja tuotehinnaksi valittiin kymmenen euroa. Pantiksi asetettiin 50 euron pantti, joka suoritetaan samalla kun vuokraus tapahtuu. Pantilla pyritään saamaan vuokraajalle enemmän halua pitää huolta vuokrattavasta välineestä. Maksukortilla maksetaan pantti ja vuokraus. Vuokrauksen jälkeen pantti palautetaan, kun tuote on käyttöehtojen mukaisesti palautettu. Vuokrattava tuote haetaan ja palautetaan kunnan asiointipisteeseen. Liitteessä 2 on tarkempi kuvaus käyttö- ja maksuehdoista projektin käytännön kannalta.

Tuotteet kuvattiin ja kuvat käsiteltiin sopiviksi mainosten ja katalogin tekoon. Mainostusta tehtiin kunnan verkkosivuilla ja tulevaisuudessa katalogin avulla eri tapahtumissa. Kuvien käsittely oli jokseenkin työläs ja aikaa vievä vaihe. Kuvien työstäminen sopivaan muotoon ja sommitteluun verkko- ja paperiversiot huomioiden oli aikaa vievä projekti. Kuvien ottamiseen ja niiden käsittelyyn lopulliseen muotoonsa voidaan arvioida kuluneen aikaa 20–30 tuntia.

4.2.2 Projektin keskivaihe

Kuvien käsittelyn jälkeen alettiin pohtimaan käytännön asioita tarkemmin. Kuvassa 9. (s. 32) on vertailu, joka tehtiin projektia varten ja käytiin läpi toteutuksen käytännön kannalta. Yhdessä kunnan vastaavien henkilöiden kanssa päädyttiin 20.5.2020 käydyssä tapaamisessa toteuttamaan projekti lomakeversiona. Lomake, jolla vuokraus tapahtui, sijoitettiin kunnan verkkosivuille. Lomakkeen varsinaisesta tekemisestä nettisivuille ja ylläpidosta vastasivat kunnan projektin vastuuhenkilöt. Lomakkeen kautta saadaan tarvittavat tiedot vuokraajasta, ja kunnanprojektivastaava Montonen voi sähköpostiinsa tulleet varaukset kuitata sopivana ajankohtana ennen vuokrauksen alkua. Lomakkeen käyttö on kunnalle jo entuudestaan tuttua, joten se ottaminen varausjärjestelmäksi puolsi tätä vaihtoehtoa. Nähtiin myös, etteivät potentiaaliset palvelun käyttäjät välttämättä sisäistä applikaation käyttöä. Lisäksi päätettiin, että vuokraukseen on mahdollista saada henkilökohtaista palveluavustusta kunnantalon asiointipisteen henkilökunnalta.

Projektin mainostaminen ja markkinointi todettiin helpoimmaksi toteuttaa silloin, kun vuokraus tapahtuu vain yhden verkkosivuston kautta. Sosiaalisen median käyttö projektin

markkinoinnissa todettiin hyväksi keinoksi pienellä paikkakunnalla. Sosiaalisen median, eli tässä tapauksessa Facebookin kautta, linkki toisi kunnan viralliselle vuokraussivustolle.

Kuva 9. Toteutusalusta vertailu (kuva: Jokila, 2020).

4.2.3 Huomioitavia asioita kokeilun saattamisessa käytäntöön

GDPR (General Data Protection Regulation) asiat saatiin kunnan vastaavan henkilön kanssa helposti hoidettua. Yhdessä näistä asioista vastaavan henkilön kanssa tehtiin asianmukaiset paperit kunnan ja vuokralaisen nähtäville. Pantti ja sen palautus saatiin sovittua asiointipisteen kanssa toteutettavaksi siten, että panttimaksu suoritetaan kortilla ja maksetaan takaisin samalle kortille palautuksen yhteydessä.

Mainostaminen tapahtui kunnan verkkosivujen lisäksi myös kunnan ”puskaradiossa” Facebookissa, josta saatiin linkki suoraan kunnan verkkosivuille. Lisäksi paikallinen Puumala-lehti halusi tehdä lehteen jutun projektista. Lehtijuttuun haastateltiin kunnan työnjohtajaa ja opinnäytetyöntekijää. Käyttö- ja maksuehtojen (liite 2.), lisäksi oli tehtävä sopimus, jonka vuokralainen allekirjoittaa ja hyväksyy siten sopimusasiat ja toimii niiden mukaisesti. Vuokrasopimus on työn liitteenä 3. Näiden kaikkien edellä mainittujen asioiden hoitamiseen kului runsaasti opinnäytetyöntekijän aikaa. Kunnan edustajan tehtävänä oli lukea, tehdä muutoksia ja hyväksyä tehdyt toimet. Näiden toimien tekemiseen kului arviolta 10 tuntia kunnan vastaavilta tahoilta.

Erilaisiin selvittelyihin ja järjestelyihin arvioitiin kaiken kaikkiaan projektissa kuluneen kunnan eri henkilöiltä noin 50–80 työtuntia. Tämä sisältää eri henkilöiden työaikaa, sillä osallisena on pitänyt olla projektiin sisällytettyjen henkilöiden lisäksi myös esimerkiksi kunnan tietoturvavastaavien aikaa.

Tärkeää oli myös huomioida paikalliset yrittäjät, jotta heille ei aiheutuisi pienellä paikkakunnalla taloudellista haittaa tästä projektista. Paikallisilta yrittäjiltä kyseltiin aiheesta, eikä projekti saanut negatiivista palautetta. Projektilla näin ei ollut esteitä heidän osaltansa.

4.2.4 SWOT-analyysi

Projektin alussa ja sen edetessä pohdittiin SWOT-analyysin tavoin seuraavia asioita vuokraukseen ja tämän tyyppiseen projektiin yleisesti liittyviä asioita. SWOT-analyysin tarkoitus on pohtia vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. (Kurjenniemi, 2021)

Vahvuuksia:

- Kunta saa hyvää mainetta kokeilevana ja innovatiivisena kuntana.
- Kunta voi itse määrittää tuotteiden rajauksen ja säännöt vuokraukselle.
- Työvälineiden käyttöaste kasvaa.

Heikkouksia:

- Aiempaa kokeilua ei ole muualla, joten toteutuksen onnistumista vaikea sanoa etukäteen.
- Kuntalaiset eivät koe tämän tyyppistä ratkaisua tarpeellisena, sillä ikääntyvien ihmisten määrä Puumalassa on suuri. Vanhemmalla väestöllä on jo työkalunsa.
- Kuvuvien työvälineiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia ei osattu vielä arvioida.

Mahdollisuuksia:

- Mahdollisuus laajentaa kunnan alueella muiden toimijoiden kanssa.
- Luottamus ja kunnioitus kunnan toimintaan ja tulevaisuuteen saa positiivista asennetta.
- Kunnan on mahdollista investoida sellaiseen työvälineeseen tulevaisuudessa, mistä kunta itse ja vuokralaiset ovat yhteisesti tavoitelleet.

Uhkia:

- Vuokraajat eivät toimi sovittujen sääntöjen mukaan.
- Vuokrausta laiminlyödään ja kustannuksia sekä henkilövahinkoja on mahdollista syntyä väärinkäytön myötä.
- Ihmisillä ei vanhemmassa väestössä ole kiinnostusta vuokraukseen, vaan tavarat pitää itse hankkia ja omistaa.

4.2.5 Projektin loppuosa

Lopulliseen verkkosivujen versioon saatiin lista tuotteista, mutta kuvia ei laitettu mahdollisten varkauksien hillitsemiseksi. Kuvat tuotteista on mahdollista nähdä kuitenkin kunnan asiointipisteessä, minne on toimitettu paperinen versio tuotteiden kuvista ja nimistä.

Lopullinen versio kunnan verkkosivuilla on seuraavan osoitteen takana

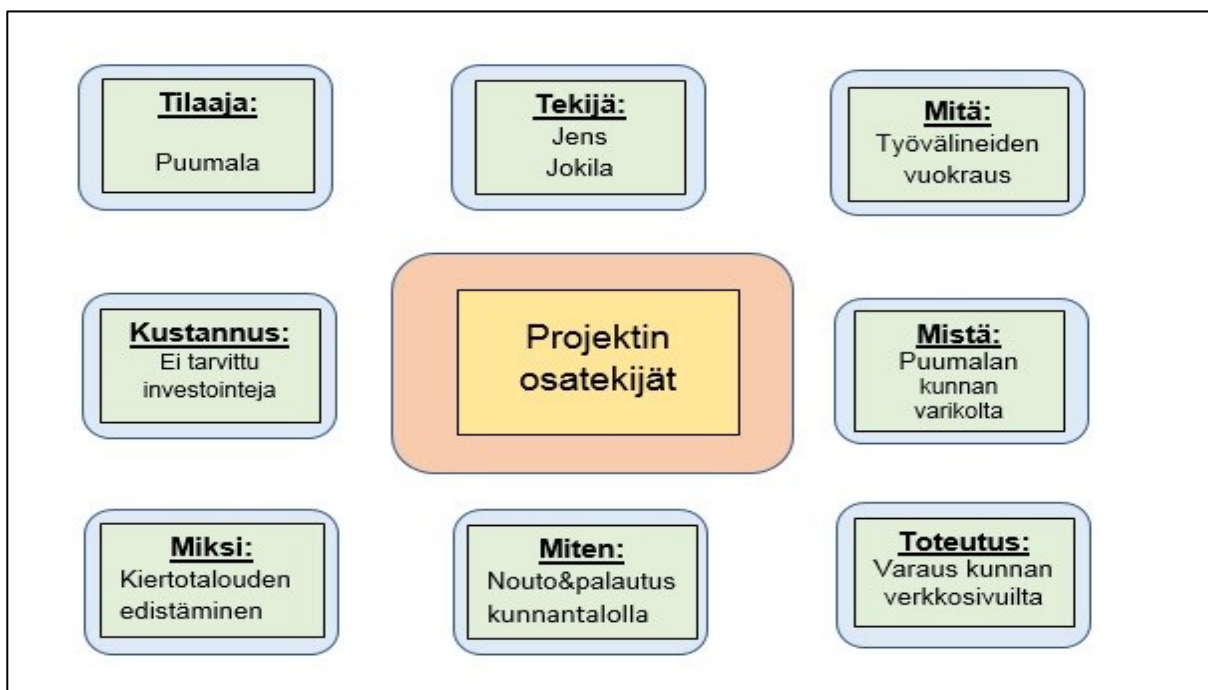
<https://puumala.fi/asuminen-ja-ymparisto/tyokaluvuokraus/>

Koronavirusepidemia oli vahvasti haittatekijänä opinnäytetyön etenemisessä. Alun perin suunnitelmissa oli saada konsepti avattua Kesän avaus -tapahtumassa kesäkuussa 2020. Kontaktien välttämiseksi ja kunnan resurssien keskittyessä tärkeimpiin asioihin projekti pitkittyi syksylle 2020. Otollisin aika pienessä kesäkunnassa olisi ollut saada projekti käyntiin kesäksi, mutta vallitsevat olosuhteet pitkittivät projektia.

Kesän 2020 aikana projektin käytännön osuutta hiottiin ja saatiin lopullista versiota paranneltua. Lisäksi opinnäytetyön teoriaosaa valmisteltiin syksyn 2020 projektinaloitusta ajatellen. Projekti saatiin lokakuun 2020 aikana kunnan verkkosivuille ihmisten saavutettavaksi. Opinnäytetyön aikataulut eivät mahdollista seuraamaan kokeilun vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Tulosten seuraaminen ja niiden mukaan toimiminen pidemmällä aikavälillä jäävät kunnan vastaavien henkilöiden työksi. Positiivinen vastaanotto kuitenkin edistää kunnan mielenkiintoa jatkaa projektia.

Kuvassa 10. on määritelty projektin osatekijät. Osatekijät toimivat koko opinnäytetyön läpi muistutuksena ydinajuksesta, osallisista ja siitä, miksi tätä projektia oltiin tekemässä. Kuvan osatekijöihin oli hyvä palata, silloin kun projektin ydinajatus oli ajoittain epävarma. Projektiin liittyi monia pieniä asioita, joita ei osattu alussa ajatella. Näistä esimerkkinä työntekijöiden loma-aikojen merkitys lainauksen kannalta. Loppujen lopuksi ratkaisut löydettiin kaikkiin pieniinkin ongelmiin ja saatiin projekti onnistuneesti käyntiin.

Kuva 10. Projektin osatekijät (kuva: Jokila, 2020).

5 Tulokset ja pohdinta

Tässä luvussa pohditaan, miten työssä onnistuttiin vastaamaan työn tutkimuskysymykseen. Lisäksi käydään läpi projektin tuloksia, tilaajan palautetta sekä pohditaan, miten projekti onnistui.

5.1 Tutkimuskysymyksen vastaus

Työn avulla saavutettiin tutkimuskysymykseen vastaus. Menetelmänä tässä käytettiin yksinkertaisesti projektin käynnistämisen mahdollistamista. Mikäli projektia ei olisi saatu käyntiin, olisi pitänyt pohtia enemmän mahdollisesti projektin suunnittelun ja toteutuksen yhteyttä. Tämä empiirinen menetelmä kuitenkin todettiin kokeilussa toimivaksi.

Työn avulla saatiin vastaus siihen, minkälainen konsepti sopii pieneen maalaiskuntaan, kuten Puumala. Tämän tutkimuskysymyksen ja tämän koko työn myötä on mahdollista muiden saman tyyppisten kuntien kokeilla vastaavaa projektia omassa kunnassaan, omilla resursseillaan.

5.2 Projektin tulos ja haasteet

Projektin tuloksena saatiin toteutettua Puumalan kunnalle pilottikokeiluna vuokrausmalli, jossa kunta vuokraa olemassa olevia työvälineitään asukkaiden ja kesäasukkaiden käyttöön viikonloppuperusteisesti. Kunnan verkkosivuille saatiin tehtyä järjestelmä, joka avulla vuokraaja voi tehdä vuokrauspyynnön. Vahvistuksen jälkeen asiakas voi noutaa, maksaa ja palauttaa tuotteen sovitusti kunnan asiointipisteeseen.

Suurin haaste projektissa oli aikataulujen sovittaminen yleisen koronakriisin vuoksi. Projektia ei saatu halutusti toimimaan kesän 2020 aikana, vaan aloitus siirtyi syksylle 2020. Syksyllä kunnan asukkaiden määrä laskee, koska kesäasukkaat muuttavat pois. Tämän takia vuokrauksen kysynnän kannalta syksy ei ollut otollisinta aikaa aloittaa.

Projektista tehtiin SWOT-analyysin kaltainen pohdinta, jota käsiteltiin luvussa 4.2.4. Tämän analyysin avulla pyrittiin varautumaan riskeihin ja muihin heikkouksiin. Toistaiseksi projektin

kannalta ei esiintynyt ongelmia, joihin ei olisi varautua ja projekti saatiin niissä puitteissa toteutukseen kuin se alkujaan suunniteltiin. Tehty analyysi on hyvä pohja myös projektin edetessä, koska siihen voidaan peilata projektia tulevaisuudessa.

Tämän opinnäytetyön aikana ei tullut esille, että vastaavia kokeiluja olisi kuntatasolla tehty muissa kunnissa aiemmin. Tämä projektin myötä on muidenkin pienten kuntien mahdollista lähteä omilla resursseilla kokeilemaan vastaavaa vuokrausta/lainausta, siten edistää omien mahdollisuuksiensa mukaan kierto- ja jakamistalouden ajatusmaailman jalkautumista tavallisten ihmisten arkeen omissa kunnissaan.

Kunnalle ei tämän projektin vuoksi koitunut välittömiä kustannuksia lähes lainkaan. Opinnäytetyöntekijän matkakorvaukset voidaan lukea välittömiin kustannuksiin. Lisäksi välillisiä kustannuksia syntyi kunnan työntekijöiden palkkakustannuksista, siten kuin he työaikaansa käyttivät tämän projektin edistämiseen. Kunnan työntekijöiden arvioitiin käyttäneen 50–80 työtuntia koko projektiin alusta alkaen.

Ensimmäisen kuukauden aikana vuokrauksen aloituksen jälkeen oli vuokraustapahtumia ollut yhteensä kolme. Kaksi vuokraajista oli paikkakuntalaisia ja kolmas äskettäin kesämökin ostanut henkilö. Tuloksia vuokrausien määrästä ja kokeilun mielekkyydestä ei opinnäytetyön aikataulujen puitteissa saatu runsaasti. Seurantahetkeen mennessä vuokranneet asiakkaat olivat tyytyväisiä projektiin ja sen toteutukseen. Parannus- ja jatkotoimenpiteistä ei suuremmin keskusteltu kunnan vastaavien henkilöiden kanssa, koska otanta oli siinä vaiheessa vielä pieni. Numeerista dataa ei kerätty pienen otannan vuoksi tuloksista. Datan keräys jää kunnan tehtäväksi.

5.3 Tilaajan palaute

Tilaaaja oli tyytyväinen tähänastiseen projektiin, vaikka yleinen koronatilanne vaikutti aikataulujen puitteissa negatiivisesti. Tilaajan ja työn tekijän toiveissa on, että seuraavana kesänä vuokraus saa vahvemman otteen ja sen myötä saadaan kuntalaiset mukaan yhdessä kokeilun kautta edistämään kiertotalousajattelua. Tilaajan palautteesta käy ilmi, miten projektin eteneminen oli miellyttävää toteuttaa opinnäytetyöntekijän kanssa. Projektista itsestään saatiin positiivista palautetta muun muassa sosiaalisessa mediassa.

5.4 Projektin onnistuminen

Projektin tekeminen on ollut mielenkiintoinen ja haastava kokemus. Opinnäytetyöntekijän näkökulmasta täytyy olla tyytyväinen, että projekti saatiin julkistettua, vaikka aikataulut eivät sujuneet odotetusti. Projektin aikana ei esiintynyt sellaisia haasteellisia asioita, jotka olisi ehdottomasti pitänyt tehdä toisin. Projekti saatiin tehtyä kuten suunniteltiin, vaikkakin laajennetulla aikataululla. Tärkeintä on saada vastaavat henkilöt sitoutumaan, jotta projektin tekeminen on mielekästä tekijän ja tilaajan kannalta.

Projektilla on hyvät lähtökohdat jatkua ja laajentua opinnäytetyön jälkeen. Tehdyn opinnäytetyön jälkeen on mahdollista tehdä jatkotutkimuksia vuokraajien määrästä ja tyytyväisyydestä kunnan kokeiluun. On myös mahdollista tehdä lisäselvityksiä kunnan maineen parantumisesta kyseisen kokeilun myötä. Onko kunnan imago parantunut? Onko vuokraustoiminnalle laajemminkin tarvetta? Miten kunta voisi laajentaa välineidensä ja tilojensa vuokraamista? Nämä kysymykset olisivat hyviä selvittää jatkotutkimusten avulla.

Tämä opinnäytetyö on erinomainen askel pienelle Puumalan kunnalle kiertotalouden polulle, johon kuntien ja muidenkin julkisten instituutioiden toivotaan pyrkivän tulevaisuudessa. Tämän projektin ulkopuolelle jätettiin tutkimus siitä, miten tehty työ voitaisiin monistaa ja muuntaa muille vastaaville kunnille heidän omien tarpeiden ja toiveiden mukaan. Tästä aiheesta olisi hyvä tehdä jatkotutkimuksia ja ehdotuksia muille vastaaville pienille kunnille.

Projekti jatkaa toimintaansa opinnäytetyön jälkeen kunnan muiden tehtävien ohella. Mikäli jatkossa ilmenee, ettei vuokrausta voida syystä tai toisesta jatkaa, kunta tekee itse mahdollisen päätöksen sen lopettamisesta. Tämänhetkinen tilanne kuitenkin antaa positiivisia merkkejä jatkaa vuokrausta pidemmän aikavälin tarkasteluun.

Lähteet

Atria. (n.d.) *Lainaa grilli kirjastosta*. <https://www.atria.fi/grillaus/grillikirjastosta/>

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta. (2018). *Jakamistalous ja alustatyö*.

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvi_3+2018.pdf

Faehnle, M., Immonen, H., Mäenpää, P., Nylund, M. & Träskman, T. (2016). *Jakamistalous ja verotus - mahdoton yhtälö?* <https://www.sitra.fi/artikkelit/jakamistalous-ja-verotus-mahdoton-yhtalo/>

FISS. (n.d.). *Teolliset symbioosit – toimintamalli Suomessa*.

<https://www.teollisetsymbioosit.fi/mika-on-fiss-ja-teollinen-symbioosi>

Harmaala, M., Toivola, T., Faehnle, M., Manninen, P., Mäenpää, P. & Nylund, M. (2017). *Jakamistalous*. Alma.

Helmet. (n.d.). *Lainattavat esineet*. Haettu 1.6.2020 osoitteesta https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Lainattavat_esineet

Helsingin kaupungin kanslia. (2020). *Kierto- ja jakamistalous ratkaisemaan suuria kestävyysaasteita Helsingissä*. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/kierto--ja-jakamistalous-ratkaisemaan-suuria-kestavyysaasteita-helsingissa?publisherId=60590288&releasId=69881020>

Kaikkonen, E., Lehtonen, N., Turja-Ilola, M. & Mäntyneva, M. (2016). *Jakamistalous muuttaa maailmaamme*. Teoksessa M. Mäntyneva (toim.) *Innovaatiojohtaminen*. HAMK Unlimited Professional 16.12.2016. Haettu 9.7.2020 osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/yrittajyys-ja-liiketoiminta/jakamistalous-muuttaa-maailmaamme/>

Kauhanen, A. (19.4.2020). *Suomi näyttää kriisin keskellä parhaita puoliaan*. *Helsingin Sanomat*. A8.

Kohvakka, P. (2019). *Jakamistalous eteläsavolaisilla maatiloilla*. [Opinnäytetyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu].

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/161071/Kohvakka_Pia.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kuntalaki 410/2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kuntalaki>

Kurjenniemi, E. (2021). *Miten yritys tekee SWOT-analyysin?*

<https://www.visma.fi/blog/miten-yritys-tekee-swot-analyysin/>

Lahti V-M. & Selosmaa, J. (2013). *Kaikki jakoon!* Otavan Kirjapaino.

Lahti, V-M. (24.5.2012). *Jakamistalous*. [video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=ELsrGwTFU98>

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306>

Manninen, J. (22.9.2016). Kirjastoista voi Pirkanmaalla lainata paljon muutakin kuin kirjoja ja lehtiä – esimerkiksi ukulelen. *Aamulehti*. <https://www.aamulehti.fi/a/23938876>

MMM. (2017). Tiedote. Jakamistalous voi kasvaa kymmenkertaiseksi lähivuosina. Maa- ja metsätalousministeriö. <https://mmm.fi/-/1410877/jakamistalous-voi-kasvaa-kymmenkertaiseksi-lahivuosina>

Motiva. (2020). *Reilun kiertotalouden käsikirja*. <https://www.motiva.fi/files/17863/reilu-kiertotalous-kasikirja.pdf>

MTK. (2020). *Kiertotalous*. Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto.

<https://www.mtk.fi/kiertotalous>

Mäkilä, V. (22.2.2019). *Mistä kirpputorien hinnat koostuvat? Miksi kannattaa vuokrata pöytä sen sijaan, että myisi tavarat netissä itse?* Turkulainen.

<https://www.turkulainen.fi/paikalliset/1397248>

Nikula, T. (2018). *Jakamalla auttamassa ympäristöä*. Artikkelijulkaisu 15.11.2018.

https://jakamistalousinfo.fi/artikkeli/-/asset_publisher/jakamistalous-kaupungeissa

Nores, M. (6.7.2018). Kiertotalous luo kestäväää kasvua. Haettu 18.2.2021

osoitteesta <https://teknologiateollisuus.fi/fi/aiankohtaista/kiertotalous-luo-kestavaa-kasvua>

Paikkatietoikkuna (n.d.). Maastokartta. Haettu 1.9.2020 osoitteesta:

<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Puumala. (2019). *hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelma pohjautuu kunnan strategiaan*.

<http://puumala.fi/wp-content/uploads/Kuntastrategia-hyvinvointipalvelujen-toimeenpano-ohjelma-2019-2025.pdf>

Puumala. (n.d). *Puumala*. Haettu 16.7.2020 osoitteesta [https://puumala.fi/hallinto-ja-](https://puumala.fi/hallinto-ja-yhteystiedot/puumala/)

[yhteystiedot/puumala/](https://puumala.fi/hallinto-ja-yhteystiedot/puumala/)

Pöyhönen, T. (2017). *Kiertotaloutta edistävät julkiset hankinnat. Case: Kouvolan kaupunki*.

[opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu].

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/126342/Poyhonen_Tanja.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seeling, M. (2016). Kiertotalous parantaa elämänlaatua. *Euroopan komission Suomen-edustuston temajulkaisu*, (4). Haettu 24.5.2020 osoitteesta

https://ec.europa.eu/finland/sites/finland/files/europa_teema_2_2016.pdf

Seisto, A. & Komonen, P. (29.5.2020). Poikkeusolot muuttavat kulutusta pysyvästi. *Helsingin Sanomat*. A5.

Selosmaa, J. (2017). *Kukkaron kuningatar*. Atena Kustannus Oy.

Sitra. (2019-a). *Kunta mahdollistaa tärkeitä siirrot kiertotaloudessa.*

<https://www.sitra.fi/artikkelit/kunta-mahdollistaa-tarkeat-siirrot-kiertotaloudessa/>

Sitra. (2019-b). *Opit jakoon kuntaverkostoissa.* <https://www.sitra.fi/caset/opit-jakoon-kuntaverkostoissa/>

Sitra. (2020). *Mitä nämä käsitteet tarkoittavat.* <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarchoittavat/>

Suomen kuntaliitto ry. (2018). *Kuntien rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa.*

<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/ymparisto/ilmastonmuutos/kuntien-rooli-ilmastonmuutoksen-torjunnassa>

Suomen Kuntaliitto ry. (2019a). *Kiertotalous.* <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/ymparisto/kiertotalous>

Suomen kuntaliitto ry. (2019b). *Kuntien ja kuntayhtymien toiminta.*

<https://www.kuntaliitto.fi/kunnat-ja-kuntayhtymat/kuntien-ja-kuntayhtymien-toiminta>

Suomen kuntaliitto ry. (2019c). *Uskalla kokeilla -ohjelma.*

<https://www.kuntaliitto.fi/johtaminen-ja-kehittaminen/kokeilut>

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Vertais- ja jakamistalouden ilmiöt kotitalouksissa*

[verkkajulkaisu]. 2020, Julkistukset. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.7.2020]. Saantitapa:

<http://www.stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/vertais-ja-jakamistalous/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö* [verkkajulkaisu].

ISSN=2341-8699. 2019, 4. Jakamistalous. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 1.6.2020].

Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2019/sutivi_2019_2019-11-07_kat_004_fi.html

TEM. (2019). *Jakamistalouteen liittyvien kysymysten vaihtoehtoisia ratkaisutapoja:*

Jakamistaloustyöryhmän loppuraportti. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-427-3>

TEM. (n.d.). *Vinkkejä ja ohjeita jakamistalouspalvelujen käyttäjille ja tarjoajille.*

<https://jakamistalousinfo.fi/etusivu>

The Guardian. (24.4.2019). *The library of things: could borrowing everything from drills to disco balls cut waste and save money?* The Guardian International Edition.

<https://www.theguardian.com/society/2019/apr/24/library-of-things-borrowing-scheme-conquer-world>

TTL. (1.12.2017). *Kokeilut käytäntöön -työkirja.* Työterveyslaitos. [https://www.ttl.fi/wp-](https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2017/12/kokeilut-kaytantaon-tyokirja.pdf)

[content/uploads/2017/12/kokeilut-kaytantaon-tyokirja.pdf](https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2017/12/kokeilut-kaytantaon-tyokirja.pdf)

Valonia. (2020). *Kunnat ja kiertotalouskoulutus.* [https://www.valonia.fi/wp-](https://www.valonia.fi/wp-content/uploads/2019/11/kunnatjakiertotalouskoulutus_2020.pdf)

[content/uploads/2019/11/kunnatjakiertotalouskoulutus_2020.pdf](https://www.valonia.fi/wp-content/uploads/2019/11/kunnatjakiertotalouskoulutus_2020.pdf)

Vironen, P. (16.11.2019). Piskuinen Puumala oli suistumassa talouskriisiin ja pakkoliitokseen, nyt se laskee kuntaveroa jo kolmatta kertaa: "Lapsiperhe voi säästää lähes 500 euroa

kuukaudessa". *Yle uutiset.* <https://yle.fi/uutiset/3-11070733>

VNK. (n.d.-a). *Yhteiskuntasitoumuksen tavoitteet.*

<https://kestavakehitys.fi/sitoumus2050/tavoitteet>

VNK. (n.d.-b). *Kärkihanke.* <https://kokeilevasuomi.fi/karkihanke>

YM. (2017). *Mitä on kestävä kehitys?* Ympäristöministeriö. [https://www.ym.fi/fi-](https://www.ym.fi/fi-fi/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys)

[fi/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys](https://www.ym.fi/fi-fi/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys)

YM. (2020). *Kuntien ilmatoratkaisut -ohjelma (2018-2023).* Ympäristöministeriö.

<https://www.ym.fi/fi->

[FI/Ymparisto/Ilmasto_ ja_ ilma/Ilmastonmuutoksen_hillitseminen/Kansallinen_ilmastopolitiikka/Kuntien_ilmatoratkaisut](https://www.ym.fi/fi-fi/ymparisto/ilmasto_ja_ilmastonmuutoksen_hillitseminen/kansallinen_ilmastopolitiikka/Kuntien_ilmatoratkaisut)

Ympäristönyt. (n.d). *Resurssiviisaus*. Resurssiviisaus ja kiertotalous ovat keinoja hillitä ilmastonmuutosta. https://ymparistonyt.fi/ymparisto_ohjelma/resurssiviisaus/

Liite 1: Projektin mainos

PUUMALA, SAIMAAN KAUNEIN

Työkalu- vuokraus

PUUMALAN KUNTA HALUAA EDISTÄÄ KIERTO-
JA JAKAMISTALOUTTA TOIMINNOISSAAN.
KAIKKIA LAITTEITA EI TARVITSE TAI
KANNATA OMISTAA,
VAAN SATUNNAISESTI TARVITSEMIAAN TYÖKALUJA
JA LAITTEITA ON JÄRKEVÄ MYÖS VUOKRATA.

 **1.) LÖYDÄ SOPIVA
VUOKRATTAVA TUOTE**

<https://puumala.fi/tyokaluvuokraus/>
Vuokrausehdot ja hinnat verkkosivuilta

2.) VARAA TUOTE

Kunnan verkkosivuilta täytetään lomake, josta tuote valitaan. Saat vahvistuksen, että nouto on mahdollista valitsemallesi tuotteelle ja päivämäärälle.

 3.) MAKSA JA NOUDA

Laite maksetaan ja noudetaan kunnantalon asiointipisteestä. Nouto aika perjantaisin klo 12-15.

4.) PALAUTA

Palauta kunnan asiointipisteeseen palautuspäivänä klo 9-12

 5.) TULE OSAKSI KOKEILUA

Tule mukaan kokeilemaan miten saadaan kunnan resurssit viisaasti käyttöön!

VALITSE JA VARAA

<https://puumala.fi/tyokaluvuokraus/>
Lisätietoa:
Keijo Montonen puh. 0500682666

Liite 2: Käyttö- ja maksuehdot

Puumalan vuokrauspalvelun käyttö- ja maksuehdot

Henkilötiedot

Vuokraajan tulee antaa palveluntarjoajalle (myöhemmin ”kunta”) palvelun käytön edellyttämät tarpeelliset henkilö- ja muut tiedot. Kunnalla on oikeus käsitellä vuokraajan henkilötietoja henkilötietolain ja muun lainsäädännön mukaisesti.

Toimitusehdot

Vuokrauksen kohteena on kunnan ja vuokraajan sopima laite sellaisena ja niine tarvikkeineen ja lisälaitteineen kuin kunta on vuokrasopimusta tehtäessä kirjallisesti yksilöinyt. Vuokrasopimus koskee laitteen normaalia käyttöä.

Yhden henkilön on mahdollista **vuokrata kahta (2)** eri laitetta saman vuokraustapahtuman aikana. Vuokraus tapahtuu kunnan verkkosivujen kautta. Varausvahvistuksen jälkeen laite on noudettavissa sovittuna päivänä.

Vuokra-aika alkaa päivästä ja kellonajasta, jolloin laite noudetaan tai on ollut sovitusti noudettavissa.

Mikäli laitetta ei noudeta sovittuna aikana, kunnalla on oikeus **peruuttaa** vuokraus. Kunnalla ei ole velvollisuutta uudelleen järjestää vuokrausta.

Laite **maksetaan** korttimaksulla kunnantalolle asiointipisteeseen noudon yhteydessä. Vuokrauksen yhteydessä suoritetaan (50) viidenkymmen euron pantti, joka palautetaan laitteen palautuksen jälkeen.

Laite **luovutetaan** vuokraajalle kunnantalon asiointipisteestä, mikäli luovutuspaikaksi ei ole sovittu jotain muuta.

Vuokraajan tulee **palauttaa** laite kunnalle välittömästi vuokra-ajan päättyessä puhdistettuna, pakattuna ja samassa kunnossa kuin se noudettuna oli. Palautus tapahtuu kunnan asiointipisteeseen vuokra-ajan päättyessä maanantaiaamuna klo 9-12 välisenä aikana.

Vuokraajan tulee ilmoittaa, mikäli ei aio sovitusti noutaa laitetta.

Palvelun käyttö

Vuokraajan tulee:

- Tutustua laitteiden turva- ja käyttöohjeisiin ja noudattaa niitä. Kunnan toimihenkilö antaa tarvittaessa opastuksen laitteen käyttöön.
- Käyttää laitetta huolellisesti vain sille tarkoitettuun tavanomaiseen käyttöön ja sille tarkoitetuissa olosuhteissa.
- Huolehtia työturvallisuus ym. -määräysten toteutumisista vuokrattavan laitteen kohdalla.
- Puhdistaa laite käytön jälkeen.

Vakuutusasiat

Vuokraaja on velvollinen korvaamaan kunnalle näiden käyttöehtojen, palvelun käyttöä koskevan sopimuksen tai lain vastaisen käytön aiheuttamat vahingot.

Kunta ei ole velvollinen korvaamaan vuokraajalle palvelun käytöstä mahdollisesti aiheutuvia vahinkoja. Laitteet eivät ole kunnan toimesta vakuutettuja. Mahdollisen vakuuttamisen hoitaa asiakas itse.

Vuokraajan vastuu

Vuokraaja on velvollinen korvaamaan vuokra-aikana tuhoutuneen, kadonneen tai muuten palauttamatta jääneen laitteen sen uushankinta-arvoon. Vuokraaja on velvollinen korvaamaan kunnalle myös laitteen vuokra-aikana huolimattomasta tai virheellisestä käsittelystä sekä puutteellisesta huollosta aiheutuneet vahingot ja kustannukset. Kunta pidättää itsellään oikeuden määritellä mahdollisesta väärin käytöstä tai rikkoutumisesta johtuvien kustannusten arvo tapauskohtaisesti.

Kunnalla on oikeus periä vuokralaiselta laitteen puhdistus- ja kunnostuskulut (mukaan lukien käyttömateriaalin ja kulutusosien materiaalikustannukset), mikäli laite palautetaan käyttöehtojen vastaisesti.

Vuokraaja vastaa yksin vahingoista ja kustannuksista, joita mahdollisesti aiheutuu hänelle tai kolmannelle osapuolelle. Mikäli vuokraaja ei pysty täyttämään osaltaan sopimuksen ehtoja, vuokralainen vastaa siitä kunnalle aiheutuneista vahingoista, ja kunnalla on oikeus laskuttaa syntyneistä kustannuksista, niin välittömistä kuin välillisistäkin vahingoista.

Maksuehdot

Vuokraaja on velvollinen maksamaan etukäteen vuokrasumman laitteen(laitteiden) noudon yhteydessä. Maksaminen tapahtuu kunnantalon asiointipisteessä. Maksu suoritetaan maksukortilla. Yhden laitteen vuokrahinta 10euroa/laite/viikonloppu. Maksun yhteydessä peritään 50€ työkalukohtainen pantti, joka palautetaan tilille, kun laite on palautettu. Pidämme oikeudet hintamuutoksiin.

Puumalan kunnan laitevuokrasopimus

Tällä sopimuksella vuokrataan;

_____ kpl laitteita _____ euron hintaan.

Vuokrattava kohde:

Vuokra-aika:

Vuokraajan tiedot:

Nimi:

Puhelinnumero:

Osoite:

Sähköposti

Muut tiedot:

Olen lukenut ja hyvän erikseen mainitut ehdot ja tulen niitä noudattamaan:

Puumalassa ____/____ 20__

Allekirjoitus: _____

Nimen selvennys: _____

Puumalan kunta

Keskustie 14, 52200 Puumala

Keijo Montonen

P. 0500682666